

letnik CVII - leto 2005

12

SLOVENSKI ČEBELAR

LETO 1873 - ZAČETEK PERIODIČNEGA ČEBELARSKEGA TISKA NA SLOVENSKEM

<i>Ida Gnilšak</i> : Kako so na kongresu Apimondia 2005 Irci in drugi predstavili svojo čebelarško tradicijo?	325	<i>Ida Gnilšak</i> : How the Irish and Other Representatives Presented Their Beekeeping Tradition at the Congress Apimondia 2005	
ČEBELARJEVA MESEČNA OPRAVILA		BEEKEEPER'S MONTHLY WORK	
<i>Branko Obranovič</i> : Čebelarjeva opravila v AŽ-panju v mesecu decembru	327	<i>Branko Obranovič</i> : Beekeeper's Work in AŽ-Beehives in December	
<i>Vladimir Tumpej</i> : Čebelarjeva opravila v nakladnih panjih v mesecu decembru	329	<i>Vladimir Tumpej</i> : The Beekeeper's Work in Barred-up Beehives in December	
<i>Borut Preinfalk</i> : Veterinarski nasveti za december 2005	330	<i>Boris Preinfalk</i> : Veterinary's Advice for December 2005	
ODMEVI		ECHOES	
<i>Ivan Atelšek</i> : Zakaj blagovna znamka Kraški med?	331	<i>Ivan Atelšek</i> : Why the Trade Mark Karst Honey	
<i>Aleša Kandus</i> : Odgovor na članek g. Grajarja, SČ 11/05	333	<i>Aleš Kandus</i> : Response to the Article of Mr. Grajar, SČ 11/05	
ČEBELARSKI KONGRES		CONGRESSES	
<i>Peter Kozmus</i> : Razvoj gensko spremenjenih rastlin ter njihov vpliv na okolje in čebele	334	<i>Peter Kozmus</i> : Development of Genetic Mutated Plants and Their Influence on the Environment and Bees	
VZREJA MATIC		QUEEN BEE BREEDING	
<i>Aleš Gregorc</i> : Zakaj vzreja rodovniških matic?	336	<i>Aleš Gregorc</i> : Why Breed the Pedigree Queen Bees?	
ČEBELJI PRIDELKI		BEE PRODUCTS	
<i>Milan Meglič</i> : Čebelji pridelki – novi pogoji – novi izivi	339	<i>Milan Meglič</i> : Bee Products - New Conditions - New Challenge	
MEDOVITE RASTLINE		HONEY PLANTS	
<i>Martin Bajc</i> : Medovite rastline: pavlovnija (<i>Paulownia tomentosa</i> (Thunb.) Steud.)	340	<i>Martin Bajc</i> : Honey Plants: Paulownia (<i>Paulownia tomentosa</i> (Thunb.) Steud.)	
SVETOVALNA SLUŽBA		ADVISORY SERVICE	
<i>Marjan Papež</i> : Pašna kriminalka	341	<i>Marjan Papež</i> : Advisory Service	
<i>Andreja Kndolf</i> : Smernice dobrih higijenskih navad v čebelarstvu	342	<i>Andreja Kndolf</i> :	
<i>Marjan Papež</i> : Predlog novega zakona o društvih	343	<i>Marjan Papež</i> : Proposal for the New Association Law	
IZ DRUŠTVENEGA ŽIVLJENJA		FROM ASSOCIATION LIFE	
<i>Marjan Slanič</i> : Mariborski čebelarji so na Martinov praznik slovesno odprli prvo steklenico medene penine	343	<i>Marjan Slanič</i> : The Beekeepers from Maribor Opened the First Bottle of Honey Sparkling Wine on St. Martin's Day	
<i>Stane Plut</i> : Sklepnost slovesnosti ob 7. mednarodnem ocenjevanju medu Semič 2005	344	<i>Stane Plut</i> : Final Festivity at the 7th International Honey Evaluation Semič 2005	
<i>A. Matavž</i> : Šesto ocenjevanje medu v Pomurju	347	<i>A. Matavž</i> : Sixth Honey Evaluation in Pomurje	
<i>Janez Gregori</i> : Na eurokovanec sodi kranjska čebela	348	<i>Janez Gregori</i> : The Carniolan Bee Belongs on the Euro Coin	
<i>Gregor Mlakar</i> : Ob 100-letnici organiziranega čebelarstva v Kamniku in okolici	349	<i>Gregor Mlakar</i> : 100th Anniversary of Organized Beekeeping in Kamnik and Outskirts	
<i>Janez Mihelič</i> : Poročilo s sedme seje upravnega odbora Čebelarške zveze Slovenije (nadaljevanje iz 11. št. slovenskega čebelarja:	350	<i>Janez Mihelič</i> : Continuation from Number 11: Report from the SBA Seventh Regular Board of Directors Session	
OBVESTILA	351	NEWS	
V SPOMIN	352	IN MEMORY OF	
MALI OGLASI	355	SMALL ADS355	

Kako so na kongresu Apimondia 2005 Irci in drugi predstavili svojo čebelarstvo tradicijo?

Moji vtisi s kongresa v Dublinu

Ida Gnilšak – Čebelarški muzej Radovljica

Gostiteljica 49. svetovnega čebelarkega kongresa je bila Irsko, dežela z bogato zgodovino in čebelarstvom, katerega začetki segajo stoletja nazaj. Ena od legend pravi, da je čebele na Irsko zanesel menih St. Modomnoc (sv. Dominik), rojen v 6. stoletju, ko se je iz samostana v Walesu vračal v svoj novi dom v Wexfordu na Irskem. Modomnoc velja za zavetnika čebel.

Prizorišče kongresa je bila stavba v lasti Royal Dublin Society. To je družba, ustanovljena že leta 1731, da bi podpirala in razvijala kmetijstvo, umetnost, industrijo in znanost na Irskem.

Soorganizatorica kongresa, Zveza irskih čebelarških združenj (FIBKA) je krovna organizacija približno 2500 članov okrajnih združenj. Irski čebelarji povprečno čebelarijo z 10 panji, po večini pa vzrejajo temno evropsko čebelo. Pred približno 12 leti je nekaj vzrejevalcev ustanovilo Galtee Bee Breeding Group, cilj te skupine pa je ohraniti in izboljšati lokalni tip čebele. Ena od točk, ki smo jih obiskali na izletu ob koncu kongresa, je bila tudi vzrejna postaja pod vnožjem Galtee Mountains.

Dobro opazen in lepo urejen je bil razstavni prostor čebelarkega podjetja Tentorium iz Perma v Rusiji. Podjetje, ki je bilo ustanovljeno leta 1990, se ukvarja s proizvodnjo in prodajo pripravkov na podlagi čebeljih pridelkov in rastlinskih ekstraktov, ki so namenjeni zdravi in dobremu počutju. Podjetje je za svojo zbirko, imenovano ApiArt, prejelo zlato medaljo. Gre za slike na platnu, ki je impregnirano s propolisom. Platna imajo terapevtsko in estetsko vrednost. Slike Kirila

Zibnitskega s fantastičnimi človeškimi in živalskimi motivi prikazujejo poseben umetniški slog, ki se je pojavil v paleolitu na območju zahodno od Urala.

Z majhno razstavo z naslovom Panj za čebelo se je predstavil Ulster Folk and Transport Museum. Poleg kratkega besedila na panoju, ki je seznanjal obiskovalce z začetki čebelarjenja na Irskem, so bili razstavljeni trije panji. En panj je bil predelan lesen zaboj za prevažanje masla. Izjemen je bil kamnit panj v obliki čebeljega koša z odprtino na zadnji strani, ki kaže na to, da je bil namenjen pridelavi voska. Najden je bil v bližini ruševin samostana iz 10.–12. stoletja na severu pokrajine Tipperary.

Med zanimivejšimi stojnicami na razstavi so bile "knjižarne v malem" z bogato ponudbo raznovrstnih čebelarških knjig. Na eni takih se je predstavila Mednarodna raziskovalna zveza za čebelarstvo. IBRA (International Bee Research Association) je mednarodna organizacija, ustanovljena 1949. Poglavitni cilj njenega delovanja je poudariti pomembnost čebel za naše okolje. Člani so raziskovalci in praktiki s področja čebelarstva. Vsako četrletje izda revijo Bee World, ki je bila tudi nagrajena. Ponaša se z izjemno bogato knjižnico in zbirko čebelarških predmetov, ki je niso še nikoli predstavili širši javnosti. Prav o tem sva se pogovarjala z direktorjem g. Richardom Jonesom, ki sem ga spoznala pred nekaj leti, ko je obiskal naš čebelarški muzej. Zdaj se ukvarja z dokumentiranjem zbirke, ki obsega različne tipe panjev, slik, uporabnih predmetov ... Dogovorila sva se, da za predmete, ki se nanašajo na slovensko

Prizorišče APIMONDIE 2005 v Ballsbridgeu v jugovzhodnem delu Dublinu

Razstavni prostor čebelarkega podjetja TENTORIUM

(Foto: I. Gnilšak)

Kamnit panj v obliki koša

Na eni izmed delavnic je vodja predstavila slikanje v tehniki enkavstika.

Delavnica, na kateri je Dennis Ryan prikazal izdelovanje sveč, je bila zelo dobro obiskana.

Pletarka izdeluje koš. Prvotni koši so bili pleteni iz šibja, za pletenje sodobnih uporabljajo travo in slamo.

čebelarstvo, pripravim popis po muzejskih načelih.

Na stojnico IBRE je z zamenjavo prišla tudi knjiga *From the Hunny-Bee's Diary*, ki jo je neposredno pred kongresom izdal naš Čebelarški muzej. V angleški jeziku prevedeno otroško knjigo o čebelici Medki z imenitnimi ilustracijami Marjana Mančka je muzej predstavil v tekmovalnem delu, v kategoriji knjig. Veseli smo bili zanimanja za knjigo. Že na kongresu smo dobili naročilo manjše britanske knjigarne in udeleženca kongresa iz Osake, ki jo bo uvrstil tudi v zbirko manjšega zasebnega muzeja.

Kot muzealko me je pritegnilo predavanje Pamele Vit z univerze v Méridi v Venezueli. V predavanju z naslovom *Drugi poskus odprtja čebelarkega muzeja* je predstavila Narodni čebelarški muzej "Ignacio Herrera", ki je v Méridi deloval od leta 1988 do 1999. Muzej je pridobil predmete z domačimi in tujimi donacijami.

Delavnica Izdelava sveč je bila zanimiva in poučna izkušnja, čeprav sicer podobno delavnico izvajamo tudi v Čebelarškem muzeju. Voditelj Dennis Ryan nas je s svojim prijetnim nastopom in praktičnimi nasveti hitro navdušil.

Ob kongresnem dogajanju smo imeli priložnost spoznati tudi del irske kulture. Na "irskem večeru" v prepolni dvorani hotela Jurys Hotel Ballsbridge nas je v svet irske glasbe in plesa popeljala priznana skupina Brú Ború.

Zadnji dan kongresa smo se udeleženci odpravili na izlete v različne dele Irske. Priključila sem se skupini, ki se je odpravila na jugozahod, v pokrajino Tipperary. Posebno doživetje je bil ogled Patrikove gore ali Rock of Cashel. S kamnitim obzidjem obdana vzpetina sredi travnate planjave je bila od 4. stoletja sedež kraljev keltske province Munster, po letu 1100 pa versko središče. Najstarejši objekti so iz 12. stoletja. Okrogli, 28 m visoki stolp so prebivalci uporabljali kot zavetišče in shrambo za vrednejše predmete. Križ sv. Patrika v muzejski stavbi je bil postavljen v čast svetnikovemu

obisku leta 450. Na prostem stoji kopija. Cormac's Chapel je poimenovana po kralju Cormacu, ki naj bi bil v njej pokopan. "Biser Cashela" je kamnit klesan timpanon s podobo centavra nad vrati. Posebno vrednost kapeli dajejo v pastelnih barvah naslikane freske. Od katedrale iz 13. stoletja, zgrajene v obliki križa, so ostale stene z značilnimi visokimi šiljastimi okni, v steno vrezane grobne vdolbine in sedeži za visoke cerkvene dostojanstvenike.

Kot muzealki in nečebelarki se mi je najgloblje vtisnil v spomin obisk Cashela, enega najpomembnejših zgodovinskih krajev na Irskem. Ob tem pa je bilo prijetno slišati tudi izrečena priznanja o kongresu v Ljubljani in o našem čebelarstvu. "Vaše čebele so veliko lepše," mi je na izletu med ogledom vzrejne postaje zaupal čebelar iz Škotske.

Philip McCabe, predsednik Irske čebelarke zveze in organizacijskega odbora Apimondie 2005, znanec Čebelarkega muzeja. Sodeloval je na odprtju razstave o panjskih končnicah maja 2004 v Limericku ob vstopu Slovenije v Evropsko unijo.

Čebelarjeva mesečna opravila

Čebelarjeva opravila v AŽ-panjih v mesecu decembru

Branko Obranič, Šalka vas

Prišli smo na konec koledarskega leta. Neverjetno hitro se je obrnilo leto in že je tu mesec december, edini mesec v letu, za katerega lahko čebelarji, ki čebelarimo v celinskem delu Slovenije, trdimo, da je čebelje gnezdo brez zalege. Ko se ozremo nazaj, kar ne moremo verjeti, da so se izmenjali štirje letni časi, narava pa nas je pripeljala na konec starega in hkrati na začetek novega leta, v katerem se bo čez mesec ali dva s prvim zaleženim jajčecem rodilo v čebeljem gnezdu novo, mlado življenje.

O nobenem letalcu ni bilo napisanih toliko besed kot prav o čebeli, tem kralitem lekarnarju in najpogostejšem opraševalcu rastlinja. Tako strokovnjaki s področja biologije kot čebelarji smo nešteto krat spoznali, kako skrivnostno je življenje čebele. Čebelja družina nas je vedno presenečala in nas vedno bo. To jesen (oktobra in del novembra) so mi čebelarji tožili o izgubah čebel in ropanju med družinami v domačih čebelnjakih. Po mojih izkušnjah je vzrok za to slabo zatiranje varoe.

Pred nami je nekaj dolgih zimskih mesecev. Poglobimo se v čebelarstvo literaturo, ki nam je na voljo. Kot vsaka stroka zahteva tudi čebelarstvo nenehno usposabljanje. Prejšnji mesec so na Kmetijski šoli na Grmu pri Novem mestu podelili certifikate za uspešno opravljene izpite za pridobitev nacionalne poklicne kvalifikacije čebelar/čebelarka. Predavanja je organizirala Regijska čebelarstva zveza Peter Pavel Glavar za Dolenjsko in Belo krajino. Pred slovesno podelitvijo je dr. Peter Kapš predaval o medu in njegovih zdravilnih učinkih.

Slovensko čebelarstvo je imelo in še ima velike strokovnjake, predavatelje in tudi inovatorje. Včasih so hodili čebelarji po znanje v tujino. Nekateri so tam ostali in usposabljali tamkajšnje čebelarje (Anton Janša), nekateri so

se šolali v tujini in potem doma razdajali svoje znanje. Zdaj imamo tudi doma šolo, v kateri se je mogoče izobraziti za poklic čebelar/čebelarka. Mlajši čebelarji, vpišite se v šolo za ta poklic, saj si boste na ta način pridobili tako znanje kot tudi kvalifikacijo. Čebelarji, ki znate enega ali več tujih jezikov, sezite po tuji literaturi, odprite spletne strani (naslovi so objavljeni v Slovenskem čebelarju, št. 1) ter sodelujte na različnih forumih oz. v debatnih skupinah na internetnih straneh.

Decembra čebele dokončno izoblikujejo zimsko gručo, ki ima obliko jajca. Temperatura v sredini stisnjene gručice čebel je približno 25 °C, na njenem obrobju pa je temperatura od 8 do 12 °C. V tem času v panju ni več zalege. Morda bi le še kje na Primorskem, kjer je nekoliko topleje, našli kak panj z zalego. To je edini mesec v letu, ki ga čebele preživijo tako rekoč brez zalege. Če v tem

Direktor Kmetijske šole Grm iz Novega mesta g. Tone Hrovat in predsednik Regijske čebelarstva zveze Peter Pavel Glavar g. Mirko Pavlin podeljujeta ge. Minki Plešnar certifikat o pridobitvi NPK čebelar/čebelarka.

NADOMESTNE VOLITVE PREDSEDNIKA IN PODPREDSEDNIKA ČEBELARSKE ZVEZE SLOVENIJE

Na osnovi določil 22. in 25. člena Pravil ČZS je upravni odbor ČZS na svoji 8. redni seji, dne 18.11.2005, sprejel sklep št. 129 o razpisu nadomestnih volitev za:

- predsednika Čebelarstva zveze Slovenije in
- podpredsednika Čebelarstva zveze Slovenije.

Postopek evidentiranja možnih kandidatov za predsednika ČZS se prične dne 18. novembra 2005 in mora biti zaključen do 15. marca 2006.

Podpredsednika ČZS volimo izmed izvoljenih članov UO ČZS. Postopek evidentiranja možnih kandidatov za podpredsednika ČZS se prične dne 18. novembra 2005 in mora biti zaključen do 15. marca 2006.

Upravni odbor ČZS

času prislono uho na žrelo panja, ali še bolje, če skozi žrelo v panj vtaknemo tanko plastično cevko in jo prislonimo na uho, slišimo tiho šumenje. Takrat smo lahko prepričani, da je s čebeljo družino vse v redu. Taka družina brez problemov prenaša zimski počitek. Čebele se z zunanega dela gruč nenehno premikajo proti notranjosti gnezda. Ob zaužitju hrane si ustvarjajo potrebno toploto, ki je nujno potrebna, da čebelja družina preživi zimsko obdobje. Decembra, ko je čebelja družina brez zalege, porabi tudi najmanj hrane. Čebele zdaj potrebujejo le mir, čebelar pa naj zanj poskrbi s tem, da iz okolice čebelnjaka odstrani vse veje, ki bi ob dotikanju strehe lahko motile čebele; na žrela panjev naj po možnosti nastavi kovinska zapirala, da v panj ne bodo vdrla miši ali rovkve, za ptice pa naj 80 do 100 metrov od čebelnjaka postavi krmilnico, v kateri naj bo vedno dovolj hrane.

Če poskrbimo, da je v okolici čebelnjaka mir, s tem tudi preprečimo, da se čebele ne razburjajo in ne zaužijejo prevelikih količin hrane. Če bi se to zgodilo, bi se v blatnikih čebel nabiralo blato, to pa bi vznemirilo čebele in povzročilo rahljanje zimske gruč. Zaradi mraza čebele zdaj ne morejo izletavati. V takih primerih se v panjih lahko pojavi nosea. Tedaj se čebele otrebijo kar po satju, v panjih ali na bradah panjev. Tiste, ki vendarle poletijo v naravo, se nikoli več ne vrnejo v panj, saj zaradi mraza otprežno in zmrznejo nekje v snegu. Po navadi so to zgodi starim čebelam.

Če novembra ni bilo ugodnih dni, izvedem zimsko zatiranje varoe ta mesec. Kako to opravim, sem opisal v oktobrski številki Slovenskega čebelarja.

To jesen je po Sloveniji spet padlo veliko čebeljih družin, predvsem zaradi nepravočasnega zatiranja varoe. Veliko pa jih je padlo tudi zato, ker so sicer oslabiljene družine napadle varoe, pozneje pa so jih izropale sosednje močnejše družine. V tem letu sicer s čebeljami družinami oziroma ropom nisem imel nikakršnih težav. Zazimil sem nadpovprečno močne družine. Kako bo spomladi, predvsem zaradi jesenskega donosa bršljanovega medu, pa je ostalo veliko vprašanje za zgodnjo pomlad.

Po 20. decembru čebelje družine zapažim s 3–4 cm debelo penasto gumo. Vrata panjev pustim vso zimo odprta. Znano je, da je penasta guma odličan izolator, ker ne prepušča toplote, prepušča pa vlago, ki jo na zunanji strani sušita mrzel zrak in pretok zraka skozi odprta vrata. Če so vrata zaprta, se konec januarja, ko začne matica zalegati, v panju pojavi vlaga, to pa škodljivo vpliva na čebeljo družino. Tudi žrela panjev morajo biti povsem odprta, da v notranjost panja lahko nemoteno vstopa svež zrak.

V tistih panjih, ki jih čebelarji jeseni prehitro (nekateri že oktobra) zapažijo, matice predolgo zalegajo. S tem čebelje družine porabijo zelo potreben cvetni prah in hrano, ki bi jo potrebovale konec januarja za nemoten začetek novega življenja. Poleg tega se čebele izčrpavajo in v zalegi se rojevajo zimske varoe, ki bodo do zimskega zatiranja varoj z oksalno kislino sesale limfo čebel.

Pravi čas za paženje panjev torej ni nič prej kot decembra, gotovo pa proti koncu januarja, ko začnejo matice zalegati prva jajčeca. Delo čebelarja je, da prepreči prepil, to pa storimo že v začetku oktobra po zadnjem krmiljenju, ko tesno stisnemo panje v skladanici. S tem tudi preprečimo, da bi se na notranji strani panjev in satju nabirala plesen, ki sicer škoduje čebelam.

Nasveti in opravila v decembru

Priskrbimo si ves potreben material za izdelavo (zbijanje) in žičenje satnikov (žico, žebličke, pripravo za branje žice, saj je izdelan mlad sat tako veliko bolj trden in se pri točenju ne poškoduje).

- Nujno moramo zamenjati staro in neuporabno satje. Satje pretopimo in ga ob priliki pri registriranih izdelovalcih zamenjamo za satnice.
- Na bradah panjev nabavimo mrtvice. Tisti, ki čebelje družine prodajate spomladi in prevaževalci jih pošljite na NVI v laboratorijski pregled (glede noseme). Za vsako posamezno stojišče do 30 panjev moramo v pregled poslati 150 mrtvic.
- Še naprej si prizadevamo za čim boljše prodajo čebeljih pridelkov in medenih izdelkov, ki smo jih izdelali za kupce. Novo leto je pred vrati.
- Čas najboljše prodaje je prav **veseli december**. Ne pozabite, da je poglobitno vodilo pri prodaji velika in kakovostna izbira, ki naj bo vsako leto večja. Ne smemo

Primer brizge za pršenje oksalne kisline; prodaja jih Rihar, Gabrije pri Dobrovi.

Termosublimator, ki s pomočjo 12 voltnega elektromotorja vpihava hlape OK v panj.

Primerna novoletna darila – košarica 2005 z medico.

Šolski čebelnjak OŠ dr. Pavla Lunačka v Šentrupertu na Dolenjskem, kjer sem tudi sam dobil prve izkušnje o delu s čebelami.

pozabiti, da jo je treba kupcu ponuditi v privlačni embalaži. Na ta način se bomo zoperstavili tistim, ki po nerazumljivo nizki ceni prodajajo med, saj ta, še posebej uvožen, ni vedno tako kvaliteten, kot bi moral biti. Doma na polici imejmo vsaj tri vrste medu. Trudimo se, da nam medu ne zmanjka, če pa se to že zgodi, stopimo k prijatelju čebelarju, ki mu zaupamo, in od njega kupimo kakovosten med.

- O čebeljih pridelkih in načinu uživanja obveščajmo znanke, prijatelje, kupce. Če kupec želi, da mu med natočimo v njegovo čisto posodo, mu to omogočimo ob njegovi navzočnosti. Ob tem mu povejmo, kje so čebele nabrale določeno med in koliko cvetov so morale obleteti, preden so prinesle v panj to količino medu.
- Ob novem letu obdarimo zveste kupce s kozarečkom posebnega medu (med v satju, kremni med, med s cvetnim prahom, med s suhim sadjem, med s sokom rdeče pese in podobno). Prav gotovo je, da se bo kupec ob taki gesti še vrnil. Pri kupcu pa moramo doseči tudi zaupanje v naše čebelje pridelke. Če je le mogoče, naj bodo čebelji pridelki pakirani v lični in primerni embalaži z lično, takoj opazno etiketo.

Čebelarjeva opravila v nakladnih panjih v mesecu decembru

VLADIMIR TUMPEJ, univ. dipl. inž. kmet. – PTUJ

Dnevi, posebno pa noči, so zdaj že precej mrzli. Marsikje je zapadel tudi sneg, čebele pa se v varnem zavetju panja stiskajo v toplo zimsko gručo. Zdaj potrebujejo samo popoln mir. Za nami je tudi že zadnje zatiranje varoe z oksalno kislino in tako lahko mirno čakamo na pomlad. Kljub temu pa čebel ne smemo prepuščati naključju. Občasno moramo vendarle pregle-

dati stojišča, kajti žolne, kune in drugi nepridipravi lahko prezimujočim čebelam naredijo veliko škode. Pregledati moramo žrela, ali niso morda zamašena s mrtvicami in ledom, saj bi to lahko preprečilo dostop zraka v panje. Če je pred panji v snegu veliko mrtvic, je to lahko znak, da so družine okužene z nosemo, varoo ali pršico. Če imamo v panjih papirmate ali plastične testne vložke, jih od časa do časa izvlečemo, saj z njih lahko razberemo stanje v panju.

Čebelarški rek:

Kolikor čebelarjev, toliko učiteljev!

- Etikete ne menjajmo vsako leto, saj nas bo prav po njej spoznal marsikateri kupec.
- Izkušen in podjeten čebelar ve, da je na prvem mestu kakovost čebeljih pridelkov. Kakovost zagotavlja tudi ustreznost cena pakiranega pridelka. Cene na naši prodajni polici so lahko le malce nižje kot v trgovinah. Pri prodaji večjih količin čebeljih pridelkov podarimo kupcu darilo, ki naj ga sam izbere. Zavedati se moramo, da je za nas dober kupec tisti kupec, ki se vrača.
- Ker čebele pozimi počivajo, bodimo sami bolj delavni. Prebirajmo čebelarsko literaturo, saj vsega o čebeli prav gotovo ne vemo. Obiskujmo predavanja.

SKLEP

Imamo marljivo in v svetu znano čebelo – KRANJSKO SIVKO;

imamo bogato čebelarsko zgodovino;

imamo dokaj primerno in čisto naravno okolje za razvoj čebelarstva;

imamo marljive, potrpežljive in inovativne čebelarje, zato lahko z optimizmom pričakujemo, da bomo odlične slovenske medove in druge čebelje pridelke tudi uspešno tržili, tako doma v Sloveniji kot tudi v Evropski uniji.

Naj se ob tej priložnosti zahvalim čebelarju in mojemu prvemu učitelju g. Jožetu Veseliču iz Livolda pri Kočevju za prvo (pred 18 leti) podarjeno čebeljo družino, s katero mi je pokazal pot v svet čebel.

In ne nazadnje naj se zahvalim tudi uredniškemu odboru Slovenskega čebelarja, ki mi je poleg pisanja letošnjih opravil v AŽ-panjih omogočil tudi predstavitev našega čebelarstva MA-JA.

Ob koncu mojega pisanja želim vam in vašemu delu s kranjsko čebelo veliko veselja in radosti, vašim družinam obilo zdravja in sreče, mojemu nasledniku pa veliko sreče pri izbiri čebelarskih tem.

NAJ MEDJI!

1. Mrtve čebele in zalega – čebelje bube – na testnem vložku opozarjajo na prehlad.

2. Vlažne gruče drobirja nastanejo, če je v panju slaba ventilacija in kot posledica tega prevelika vlaga.

3. Majhne svetle ploščice voska na vložku pomenijo, da je družina začela zalegati.

4. Na vložkih normalnih družin ni veliko mrtvic in drobirja, pasovi drobirja na vložku pa nakazujejo položaj in moč družine.

5. Kristali sladkorja na vložku pomenijo, da je v satovju kristaliziran med in da družini primanjkuje vode.

6. Veliko mrtvic na vložku je znak obolelosti za pršico, varoo ali nosemo. V tem primeru priporočam, da vzorec mrtvic pošljemo v laboratorij na preiskavo.

7. Če je družina brezmatična, najdemo pozimi na vložku mrtve trote.

8. Z blatom umazan testni vložek je znak, da je družina zbolela za grižo ali nosemo; tudi v tem primeru lahko vzorec mrtvic pošljemo v bakteriološko preiskavo.

Tudi če je družina odmrta, sami pa ne moremo ugotoviti vzroka, pošljemo vzorec v preiskavo. Ob hladnem vremenu lahko počutje družine preverimo tudi, če skozi žrelo previdno potisnemo gumijasto cevko in jo nastavimo na uho. Če je družina razburjena, to pomeni, da ji primanjkuje hrane ali pa je brezmatična.

V tem mesecu lahko naredimo inventuro našega čebelarstva, pregledamo panjske kartice in izberemo družine, iz katerih bomo prihodnje leto vzrejali matice. Decembra čebelarji nestrpnost pričakujemo kakšen lep

izletni dan, da čebele lahko poletijo na čistilni izlet. Sicer pa lahko čebele ob zadostni zimski zalogi preživijo v panju tri do štiri mesece.

Ker ob tem času o čebelah ni več kaj pisati, naj vam posredujem še recept za pripravo medicine ali medenega vina po mojstru Dzierzonu, kot ga je zapisal Guido Sklenar v svoji knjigi IMKERPRAXIS:

5 kg medu raztopimo v 20 litrih vode, raztopino pa kuhamo toliko časa, da v njej lahko plava kokošje jajce. Vrh jajca mora gledati še iz tekočine. Potem raztopino ohladimo do zunanje temperature, prelijemo v vinski sodček ali v steklen balon z vrelno veho. Dodamo izbrane kvasovke. Od tod naprej je zdaj vse stvar okusa. Raztopino lahko pustimo tako, kot je, če pa hočemo bolj aromatično medico, obesimo v prevreto raztopino laneno vrečko, v katero damo nekaj muškatenega oreška, klinčkov, ingverja in cimeta.

Tekočino pustimo vreti pri zmerni temperaturi od 12 do 16 °C približno 6 tednov. Medtem sod zapremo z vrelno veho, saj iz steklenice izhaja ogljikov dioksid, ki nastaja pri vrenju. Ko je vrenje končano, vino pretočimo v manjši sod ali steklen balon, pri tem pa pazimo, da usedlina iz sode na pride v nov oz. čist sod ali steklen balon. Tudi ta sod narahlo zapremo. Čez 4–6 mesecev je vrenje končano, vino pretočimo v steklenice. Vino lahko hranimo tudi več let, iz leta v leto pa se krepi njegova aroma in okus, povečuje pa se tudi vsebnost alkohola. Upam, da boste tudi ta recept koristno uporabili.

V prihajajočem letu želim vsem čebelarkam in čebelarjem veliko uspehov in obilnega medenja.

Veterinarski nasveti za december 2005

Borut Preinfalk, dr. vet. med., Veterinarska fakulteta Ljubljana, Nacionalni veterinarski inštitut

Leto 2005 se končuje, čebelarjem pa zaradi slabe čebelarke letine ne bo ostalo v lepem spominu. Pomlad je bila pozna in hladna, zato so razvojne paše zatajile. Posledice so bile pozen razvoj družin in nenavadno pogosto pojavljanje čebeljih boleznih, zlasti poapnele zalege in hude gnilobe čebelje zalege. Prav poapnela zalega je še dodatno upočasnila razvoj čebeljih družin, zato so vrhunec razvoja dosegle šele konec maja ali celo v začetku junija. Zaradi vsega tega je izostalo tudi rojenje. V družinah tako ni bilo običajne prekinitve zaleganja in obnove matic, to pa je zelo ustrezalo razvoju varoe. Svoje je dodala še poletna brezpašna doba, zato so stare matice kmalu prenehale zalegati, čebelje družine pa so imele pred zimo majhno

število zimskih čebel. Kdor čebelam v tem času ni pomagal s sladkorjem, je imel že septembra slabiče, ki verjetno ne bodo preživeli zime, ker so zimske čebele že jeseni poškodovale varoo. Svoje je dodalo tudi pozno zatiranje varoo v večini čebelarstev. Najpogostejše letošnje napake pri preprečevanju in zatiranju čebeljih boleznih so bile: premajhna količina lanskim zimskim zalog, neučinkovito zatiranje varoo leta 2004, zaradi česar se je spomladi 2005 v družinah razvilo preveliko število varoj, izostanek uporabe bioloških metod zatiranja boleznih, kot so uporaba gradilnikov pri vseh družinah, narejanje rojev, uporaba lovilnega sata, obnova satja, skrb za vedno zadostne količine hrane v plodišču, prepozno poletno zatiranje varoo s kemičnimi sredstvi, uporaba nedovoljenih sredstev itd. Ob tej priložnosti naj omenim, da je ČZS konec prejšnjega in

v začetku tega leta pripravila za čebelarje usposabljanja na področju zatiranja varoe, po vsej Sloveniji pa se jih je udeležilo nekaj sto čebelarjev. Program je obsegal teoretični in praktični del, kljub začetnim težavam pa sta bila vsebina in njeno podajanje dovolj kakovostna. Pravočasno je bilo na voljo tudi dovolj registriranih sredstev za zatiranje varoe, razen hemovarja, ki ga ni več dovoljeno uporabljati. Legalizirana je tudi uporaba organskih kislin. Kljub vsemu pa veliko čebelarjev še vedno raje uporablja sicer cenejše, vendar nedovoljene in nepreverjene pripomočke različnih šušmarjev. Posledice so nepotrebne izgube čebel in neznana količina ostankov nedovoljenih sredstev v medu in vosku. Glede na splošno težnjo ljudi po uživanju zdrave in neoporečne hrane se bomo morali v ta prizadevanja vključiti tudi čebelarji, sicer bomo ostali brez porabnikov naših pridelkov. Vse to pa seveda zahteva veliko več znanja in truda, kot ga je povprečen

čebelar pripravljen vložiti v svoje čebelarstvo. Tudi novi evropski predpisi o pridelavi zdrave hrane nas bodo prisilili, da bomo pri naših čebelah bolj zavzeti, če bomo hoteli še tržiti med in druge čebelje proizvode. Za ta namen se bomo morali vsi prizadeti sprijazniti z (ne)potrebnim vodenjem evidenc o uporabi različnih kemičnih sredstev v čebelarstvu, čeprav se mi zdi, da bo to še teže uveljaviti kot pravilno uporabo sredstev za zatiranje varoe. V praksi bi lahko na prste ene roke naštel tiste čebelarje, ki že redno vodijo čebelarski dnevnik o uporabi kemičnih sredstev v svojem čebelarstvu. Obliko in način vodenja čebelarskega dnevnika sem podrobno opisal v 1. letošnji številki SČ.

S tem končujem letošnje veterinarske nasvete. Novo leto je dobra priložnost tudi za kakršen koli nov začetek, npr. za začetek novega pristopa do problemov v našem čebelarstvu. Vsem čebelarjem želim zdravo in uspešno novo leto 2006.

Zakaj blagovna znamka Kraški med?

Odgovor na članek F. Grajzarja SČ 11/05 "Z letošnjo čebelarsko letino nismo bili najbolj zadovoljni"

Ivan Atelšek, predsednik ČD Sezana

Z intenzivno promocijo čebelarstva na Krasu nam je v zadnjih dvajsetih letih v članstvo društva uspelo privabiti številne mlade ljudi – ljubitelje narave in čebelarstva. S predstavitvami našega znanja v javnosti, na sejnih, v javnih radijskih in televizijskih oddajah ter v dnevnem tisku tako doma kot v tujini smo si pri mladih ljudeh pridobili spoštovanje in zaupanje, da je čebelarska dejavnost donosna in cenjena panoga, s katero se čebelar v javnosti lahko dokazuje kot spoštovana osebnost.

Na prejšnjih mednarodnih natečajih za izbor najboljšega medu Krasa, Furlanije – Julijske krajine in Istre smo med člani spodbudili neizprosno tekmo za javno priznanje najboljših dosežkov. Posledice v javnosti objavljenih rezultatov sta dobra prodaja čebeljih pridelkov tako na domu kot v trgovini ter ustvarjalna zavist lastnikov nenagrajenih vzorcev, saj ti naredijo vse, da bi naslednje leto dosegli občutno boljše ocene.

Ta tekma ima poleg komercialne tudi tehnično in raziskovalno razsežnost. Naši čebelarji so se v zadnjih

letih tehnično opremili z najsodobnejšo tehniko (točila, ometalci, odpiralci, transportne in topilne termične posode, točilni pulti, pakirnice itd.), vse v nerjaveči izvedbi, primerni za pridobitev certifikata registriranih polnilnic.

Samo v zadnjih desetih letih se je število panjev in prevoznih enot v našem društvu podvojilo. Včasih imam občutek, da že hodimo eden po drugem. Na Krasu ni več niti rastlinice, ki bi ostala neoprašena in neposena.

Če je letina dobra, na leto pridelamo do 120 ton kakovostnega medu, ki izvira iz številnih sort specifičnega rastlinja, ki raste le v mikroklimatskem podnebju Krasa in na posebni, kraški zemlji. Letos je bilo za čebelarje nekoliko slabše kot lani, vendar kljub vsemu še kar ugodno.

Vsi naši čebelarji se intenzivno izobražujejo. Lani je 63 članov našega društva opravilo pripravljalni 86-urni tečaj za pridobitev poklicne kvalifikacije. Certifikate so prejeli skoraj že vsi. Opravili smo številna posvetovanja

o higieni živil in vzpostavitvi sistema HACCAP za pravilno ravnanje z medom.

Med našimi člani so trije čebelarji mojstri, pet članov je preglednikov medu, dvanajst je čebelarjskih veterinarskih pomočnikov itd. Naši dosežki nam seveda niso padli z neba, ampak sta k njim veliko pripomogla tudi ČZS in g. Meglič, saj sta nam odpirala tako vrata kot okna. Iskreno se zahvaljujemo za trud obeh.

Ob vsem naštetem in ob razmeroma veliki pridelavi je bilo nujno poiskati rešitve, ki bi še bolj spodbudile porabo in s tem prodajo domačega medu.

Medex nas že več let pušča na cedilu, saj čebelje pridelke kupuje pri cenejših tujih dobaviteljih. Pri tem ne moremo nič. Po vstopu v Evropsko unijo so se povečali tudi naši stroški, s tem pa se je ne glede na ceno delovne sile podražila tudi pridelava medu. Tudi če svojega dela ne ovrednotimo, je naš strošek na kg medu še vedno občutno večji od romunskega, kitajskega ali argentinskega, da o donosih na panj v teh državah niti ne govorimo.

Na Kras, kjer smo čebelarji eni izmed redkih v Sloveniji s promocijo veliko storili za povečanje porabe medu, so začeli prihajati čebelarji iz Notranjske in Gorenjske in prodajati svoj med po nižji ceni od domače, s tem pa so domače čebelarje prisilili k znižanju cene ali oddaji presežkov medu grosistom. Police v naših trgovinah se šibijo – podobno, kot so se tudi v preteklosti – pod težo cenenegega medu neznanega izvora.

Naši neposredni kolegi in konkurenti v Italiji so se začeli pripravljati na uveljavitev blagovne znamke geografskega porekla "Miele del Carso".

Postavljeni smo bili pred dejstvo, da moramo poleg vsega, kar smo naredili doslej, narediti še velik korak naprej in zaščititi geografsko poreklo domačega medu, saj bi v nasprotnem ostali brez njega, čeprav smo lastniki štirih petin kraškega ozemlja, ter da moramo hkrati še intenzivneje nastopati v javnosti.

O tem smo se pogovarjali na številnih naših sestankih. Odločen korak je bil storjen na proslavi ob devetdesetletnici društva in razviti prapora 21. januarja 2001 v Povirju. O naših namerah je bila obveščena tudi ČZS, saj so se proslave in prireditve ob izboru najboljšega medu Krasa udeležili tudi njeni predstavniki.

Priznati moram, da nam je začetna zagnanost, kljub že izdelanemu elaboratu, naslednje leto nekoliko upadla, še posebej zato, ker so nas začeli posamezniki iz ČZS strašiti in zbuhati v nas dvom zaradi visokih stroškov analiz, pregledov in inšpekcij, ki naj bi jih sami ne zmogli, češ, ali se vse to res izplača, ipd.

Leta 2003 se je za blagovno znamko začela zanimati tudi Zveza. Vzpostavili so stik z dr. Stanislavom Renčljem, ki je tudi nam pripravil okostje elaborata, čebelarstvo vsebino pa sva prispevala g. Aleš Rodma in jaz.

Ko je bila naša dokumentacija že v obravnavi na Ministrstvu za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, mi je g. tajnik ČZS pokazal elaborat za blagovno znamko "Slovenski med", ki naj bi ga čez nekaj dni poslali na MKGP. To je bilo na dan mojega zagovora za pridobitev poklicne kvalifikacije na ČZS. "Zakaj pa ne?" sem dejal. "Vse je lepo in prav. Saj nihče nikogar ne ovira."

Kmalu potem so se začeli napadi tako name osebno kot tudi na društvo in na naše dejavnosti. Imeli smo občutek, da so nas nekateri posamezniki, ki še niti dandanes niso dojeli, da Evropa ne potrjuje državnih blagovnih znamk, ampak samo regionalne in specifične, dobesedno izobčili iz Zveze. Mene so obtoževali, da sem ČZS zasadil nož v hrbet, da jih onemogočam. Zahtevali so, da se odrečemo naši geografski zaščiti. Še zdaj ne morem razumeti, kako niso dojeli, da je blagovna znamka mogoča le kot "prekmurska tunka", "savinjski želodec", "briška rebula", "prekmurska gibanica" itd., nikakor pa ni mogoča zaščita "slovenskega terana", "slovenskega pršuta", "slovenskega želodca" itd.

Tak odnos predstavnikov ČZS do našega društva je še okrepil odločenost našega članstva, da vztrajamo do konca. Dokumentacija, ki smo jo poslali na MKGP, je bila dokončno usklajena ter plačana z našim delom. Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano je namreč 16. maja 2005 izdalo:

Odločbo

Prizna se označba geografskega porekla Kraški med pod št. 324-7/2004/30.....

Uspeh in zadovoljstvo – nove obveznosti, stroški in nova organizacija.

Prvi korak je bil narejen. Začenjajo se drugi. Člani ČD Sežana, ki so pristopili k blagovni znamki, so se zavestno opredelili, da bodo dosledno upoštevali določila iz elaborata oz. da bodo disciplinirano in do podrobnosti:

- ↳ izvajali določila o dobri čebelarjski praksi,
- ↳ vodili evidence o vseh posegih v čebeljih družinah,
- ↳ vodili evidence o pridobljenih količinah medu ob posameznem točenju,
- ↳ vodili evidence o zdravstvenem varstvu čebel,
- ↳ vodili evidence o pregledih čebelarjskega preglednika in certifikacijskega organa,
- ↳ po laboratorijski analizi s predpisanimi nalepkami označili svoj med.

Vsak čebelar bo imel obilo obveznosti, ki bodo kupcu in našemu porabniku zagotavljale, da je z nakupom Kraškega medu dobil v roke kakovosten pridelek, pridelan v naravi Krasa, in nič drugega.

Vsa natolcevanja o ceni itd. so nepredmetna. Čebelarji bodo med prodajali po tržni ceni, ki bo v društvu seveda dogovorjena in bo približno na ravni zdajšnje. Le kupec bo z velikim trudom čebelarja dobil več.

Strinjam se z navedbami g. Grajarja, da so v Sloveniji vsi medovi zelo dobri. Tudi na drugih območjih Slovenije pridelujejo medove, ki bi jih lahko uvrstili v posebne krajevne dobrate in te posebnosti tudi zaščitili, le opredeliti se je treba za to. To gre seveda v nos manj vestnim in pogoltnim čebelarjem, ki še dandanes čebelarijo tako, da tudi sredi suše točijo. Tudi v letu, kakršno je bilo letošnje, so nekateri obilo natočili, ne vem sicer kaj, pa vendar so, saj se s tem sami hvalijo. S takšnimi, g. Grajar, ne grem v nikakršno španovijo, čeprav je tudi meni nad vse draga "slovenska" oznaka. Blagovna znamka je preveč odgovorna stvar, da bi se z nevestneži lahko igrali čebelarje igrice.

G. Grajar, Čebelarstvo zvezo in njene predstavnike smo vabili, naj se 27. avgusta letos udeležijo naše slovesnosti ob pridobljeni blagovni znamki in podelitvi priznanj petim izjemnim medovom, pa tudi ob podelitvi 23 zlatih, 39 srebrnih in 29 bronastih odličij, ki so jih dobili naši čebelarji v okviru mednarodnega natečaja za izbor najboljšega medu Krasa, Istre in Furlanije - Julijske krajine. Pod vodstvom dr. Anamarije Plestenjak je vrhunska ocenjevalna komisija v sestavi dr. Terezija Golob, mag. Malči Božnar, Mojca Jamnik, Jasna Bertonec skupaj s priznanimi čebelarskimi pregledniki za med na podlagi našega natečaja izbrala najboljšo medovo, ki so 18. septembra 2005 v Bologni prejeli tudi absolutno najvišjo oceno na vseitalijanskem natečaju "Grandi mieli d'Italia" (dokumentacija je na voljo).

Odgovor na članek g. Grajarja, SČ 11/05

"Z letošnjo čebelarstvo letino nismo bili najbolj zadovoljni"

Aleša Kandus, predsednica uprave Medexa, d. d.

Spoštovani g. Grajar!

Pazljivo smo prebrali vaš članek ter zaradi nekaterih navedb sklenili napisati odgovor na nekatere vaše zavajajoče trditve. V članku nas sicer ne omenjate z našim imenom, temveč le kot trgovsko organizacijo. Že glede tega naj vas opozorimo, da nismo trgovska organizacija, temveč proizvodno podjetje. Naš proizvodni program sestavljajo: polnjenje medu, proizvodnja prehranskih dopolnil in proizvodnja konditorskih izdelkov.

Zaradi vstopa Slovenije v Evropsko unijo smo morali vso našo proizvodnjo (med je živilo živalskega izvora) preurediti po najvišjih standardih, tako da

Na naše prireditve ni bilo nobenega predstavnika ČZS. V soboto, 27. avgusta 2005, popoldne nihče ni imel časa. Namesto priznanja in pohvale – ignoranca. Namesto priznanja tudi vaše klofute gospodje, pa čeprav o nas ne veste ničesar. Tega si nismo zaslužili. Vsa leta smo preveč trdo in pošteno delali, da bi imeli naši predstavniki, torej tisti, ki jih je izvolilo tudi naše članstvo, pravico ignorirati naše dosežke.

Sedmega mednarodnega tekmovanja v Semiču so se, žal, udeležili le trije člani ČD Sežana. Najnižja ocena naših medov je bila zlato priznanje. V kategoriji akacijevih medov je med 94 vzorci zmagal in prejel zlato priznanje in naziv šampiona med tajnika ČD Sežana g. Aleša Rodmana. S tem si je prislužil tudi 2. mesto v skupni uvrstitvi vseh medov. Na tekmovanju so sodelovali tudi Boštjan Bernetič iz Rodika, ki je dosegel 2. mesto v kategoriji akacijevga medu in 3. mesto v skupni uvrstitvi, ter Jože Pabjan iz Kobdilja, ki je dobil zlato priznanje za akacijev in gozdni med. O tem so poročali časopisi in tudi televizija.

G. Grajar – nič ni narobe če človek ne ve vsega, hudo narobe je, če se ne informira in ne pusti podučiti, še huje pa je, če v našem Čebelarju, ne vem v čigavem imenu, o nas trosite neresnice. Če ste že imeli namen pisati o blagovni znamki Kraški med, bi bilo prav, da bi pred pisanjem slišali tudi našo plat. Še vedno smo vam na voljo.

Januarja sem na podlagi uvodnika g. Petrela, objavljenem v 1. št., pisal v Čebelarja, a mi mojih prispevkov o tej temi – brez obrazložitve – nerazumljivo niste objavili. Je "Slovenski čebelar" postal lastnina posameznikov ali vaša lastnina? Ali v "našem Čebelarju" nista dovoljena kritika in nasprotni glas?

imamo zdaj gotovo eno najsodobnejših polnilnic v Evropi. Nova tehnologija nam omogoča tudi topljenje in polnjenje medu pri nizkih temperaturah, s čimer dosegamo nizke vrednosti HMF. To je za porabnika izjemno pomembno, saj tako v medu ohranimo kar največ koristnih substanc. Glede na te nove možnosti smo se odločili pridobiti znak "Višje kakovosti" za med pod blagovno znamko "Zlati panj". Po izjemno dolgotrajnih postopkih in številnih kontrolah nam je to uradno oznako, ki jo podeljuje Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, uspelo pridobiti novembra leta 2004.

V zvezi s tem pa (najbrž zaradi vaše slabe

obveščeni) navajate kar nekaj netočnosti in zavajajočih trditvev. V vlogi za pridobitev znaka "Višje kakovosti" je jasno napisano, da velja le za slovenski med. Hkrati tudi zavajate javnost, da smo "privilegirana" organizacija, ker je samo nam uspelo pridobiti to oznako. Poudariti moram, da znak "Višje kakovosti" lahko uporablja vsak, kdor med polni pod natančno določenimi pogoji, torej tako, da v celotnem procesu polnjenja, skladiščenja, distribucije in tudi na trgovskih policah zagotavlja sledljivost in vnaprej določena merila. Vse to stalno preverja podjetje, ki ga je za nadzor izdelkov in procesov proizvodnje pooblastilo Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano. Naj poudarim še enkrat: oznaka "Višje kakovosti" velja samo za slovenski med, pridobi pa jo lahko vsak – in to je v popolnem nasprotju z vašimi trditvami.

Naslednja vaša zavajajoča trditev se nanaša na oznake izvora medu na trgovskih policah. Kot je znano, je Slovenija 1. maja 2004 skupaj še z devetimi drugimi državami vstopila v Evropsko unijo, zato smo morali prevzeti tudi njihov način označevanja medu. Novi način deklariranja je začel veljati 1. avgusta 2004. Od tedaj podjetja ne označujejo medu, kakor si sama želijo, temveč po jasno določenih merilih, ki jih vedno preverjajo inšpekcijske službe. Tako se med, ki izvira iz ene same države, poimenuje po imenu države (slovenski, španski, madžarski ...), če pa gre za mešanico, npr. slovenskega in španskega, je to med iz držav Evropske unije. Enako velja za med iz držav, ki niso članice povezave. Strinjam se z vami, da tako označevanje ni najprimernejše, a pritožbo morate nasloviti na Evropsko unijo in ne na našo državo.

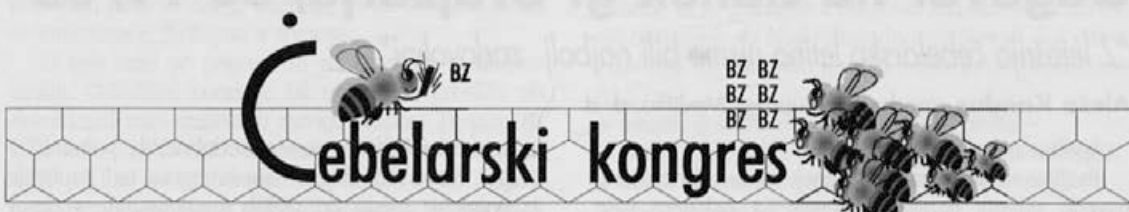
Medex je podjetje z več kot polstoletno tradicijo, največje tovrstno podjetje v nekdanji Jugoslaviji in edino tovrstno podjetje, ki je preživelo razpad nekda-

nje skupne države. V svetu uživamo velik ugled, s svojim delovanjem pa širimo ugled slovenskega čebelarstva daleč po svetu. Na področju apiterapije smo v svetovnem vrhu, in to nam priznavajo vsi. Ne nazadnje to dokazujejo tudi štiri odličja z letošnjega kongresa Apimondia 2005. Vaše tedenciozno in neresnično pisanje žal kaže le na to, da v tujini prej priznajo kakovost kot pa v naši majhni državi Sloveniji, kjer še vedno velja eno najbolj priljubljenih gesel "Naj sosedu krava crkne".

Ne glede na vaše pisanje, ob katerem človek ne more ostati ravnodušen, bomo še naprej opravljali svoje poslanstvo. Ohranjati in negovati želimo slovensko čebelarstvo tradicijo, saj pod Medexovo blagovno znamko polnimo le slovenski med, to pa je vidno označeno tudi na embalaži. Še naprej bomo promovirali uporabo čebeljih pridelkov in s tem povečanje porabe medu, propolisa, cvetnega prahu in matičnega mlečka. Ko bodo prišli na slovenski trg diskontni trgovci, ki na trgovskih policah v Nemčiji prodajajo (v lični, stisljivi embalaži) 500 g medu po 1,29 evra, boste morda ugotovili, da smo zamudili marsikatero priložnost za skupno sodelovanje. Žal je Slovenija tako majhna, da slovenskega kmetijstva kmalu ne bo več, če med seboj ne bodo sodelovali vsi trije člani v prehrabeni verigi (proizvajalec, predelovalec in trgovec).

Obvestilo uredništva!

V prihodnji številki Slovenskega čebelarja bo uredništvo objavilo odgovora g. Grajarja na gornja članka, ki spodbijata nekatere navedbe v njegovem članku, in odgovor uredništva na nekatere trditve g. Ivana Atelska.

Razvoj gensko spremenjenih rastlin ter njihov vpliv na okolje in čebele

Peter Kozmus, univ. dipl. inž. zoot.

Na kongresu Apimondia 2005 je bilo v okviru stalne komisije za **opraševanje in čebelje vrste** veliko besed namenjenih tudi gensko spremenjenim rastlinam (GSR) ter njihovemu vplivu na okolje in opraševalce. Tudi v

dnevnem tisku je bilo v zadnjem času veliko napisanega o novih tehnologijah, ki vedno bolj posegajo v svet živega, in to na način, ki se je še pred nedavnim zdel nemogoč. Naslovi so dostikrat alarmantni ter vzbujajo občutek, da

nam zaradi teh tehnologij pretjeto številne nevarnosti. Ker je celotna tematika zelo obsežna, mnenja pa so različna, bom v tem prispevku opisal zgodovino žlahtnenja ter namen, razširjenost in uporabo genske biotehnologije, ki se ukvarja z GSR, poleg tega pa tudi vpliv teh rastlin na okolje.

ŽLAHTNENJE RASTLIN

Žlahtnenje rastlin je tisto gibalno, ki človeku že vse od davnine omogoča napredek in blaginjo. Udomačitev nekoč divjih rastlinskih vrst je omogočila razvoj poljedelstva in konec nomadskih civilizacij. S preprosto odbiro vse boljših odbrank je iz teosinta nastala koruza, iz listnatih križnic pa glavnatno zelje in grenični hmelj. Dolga stoletja so metode žlahtnenja temeljile le na več ali manj naključnih križanjih in odbiri ter razmnožitvi rastlin, ki so bile za pridelovalca najprimernejše. V začetku prejšnjega stoletja pa so v sistematičnem pristupu k žlahtnenju rastlin vse bolj začeli uporabljati zakone genetike, zato od tedaj naprej lahko govorimo o znanstvenem pristupu k žlahtnenju rastlin.

Uveljavljeno je mnenje, da se je prav zaradi napredka pri žlahtnenju rastlin v 20. stoletju za približno 50 odstotkov povečala količina pridelkov in tudi njihova kakovost. Napredek ni bil enako hiter pri vseh vrstah poljščin. Tako se je na primer količina pridelka pšenice v prejšnjem stoletju povečala vsaj za petkrat, krompirja za dvakrat, ajde pa morda le za polovico. Te vrste selekcija je temeljila le na razlikah znotraj vrst, ki so jih povzročile mutacije, zato so jo imenovali mutacijska metoda. Značilnost mutacij je, da nastanejo spontano v kateri koli celici organizma, njihovo število pa je v normalnih razmerah zelo majhno. Prizadenejo lahko le en gen, lahko pa so tudi zelo obsežne, zlasti če se kromosomi preurejajo, izgubljajo ali podvajajo. Število mutacij so raziskovalci povečevali z uporabo različnih žarkov in kemičnih sredstev, s tem pa so nekoliko pospešili selekcijo. Ta metoda v zadnjem času ni več tako pomembna, saj je delež uporabnih mutacij zelo majhen, tako da je zaradi tega omejen tudi selekcijski napredek.

ZNOTRAJVRSTNO KRIŽANJE

Večji pridelok pa ni edini cilj žlahtniteljev. Večkrat je pomembnejša odpornost proti boleznim ali škodljivcem, ki je pogosto tudi teže dosegljiva. Kadar želimo izboljšati te zelo pomembne lastnosti, potrebujemo gene, ki so zanje odgovorni. Na voljo imamo več pristopov, od katerih je najbolj razširjen ta, da v genofondu obstoječih vrst, ki so že v pridelavi, najdemo ustrezne gene in jih z običajnimi postopki križanja vgradimo v potomce. Za ta namen vsepovsod po svetu ustanavljajo genske banke, v katerih hranijo veliko število vzorcev. Na ta način je bila vzpostavljena tudi odpornost krompirja na novo različico virusa, ki je pred desetletjem uničil ves skladiščen krompir.

Seveda pa s to metodo ni mogoče doseči vseh žlahtniteljskih ciljev, zato uporabljajo tudi medvrstno križanje, katerega poglobitveni namen je v poljščine vnesti nove, prej zanje nedosegljive gene, ki bi jih s klasičnimi metodami žlahtnenja ne mogli pridobiti. Zaradi tega so se uveljavile tehnike rastlinske biotehnologije, ki so nadgradnja klasičnih

tehnik žlahtnenja rastlin ter omogočajo povsem novo dimenzijo selekcije rastlin.

BIOTEHNOLOGIJA ALI MEDVRSTNO KRIŽANJE

Pri tej metodi gre za združevanje genomov dveh vrst, ki sta med seboj bolj ali manj oddaljeni, lahko tudi rastlinskega in bakterijskega genoma. Postopki so različni in zapleteni, rezultat pa je vnesen gen za določeno željeno lastnost neke rastline. Posledica tega je, da poleg zelenih genov vnesejo tudi neželene, to pa je pogosto tudi poglobitveni razlog za dvome in razprave o GSR. Te gene potem s povratnimi križanji sicer izločijo, vendar nikoli ne morejo biti povsem prepričani, ali v rastlini ni ostal kakšen gen, katerega delovanja še ne poznajo. Vnesenim genom je mogoče slediti z genskimi markerji, zato lahko v en organizem vnesejo več genov skupaj; tako si pri jablanih v prihodnje lahko obetamo ne samo kratkotrajno, ampak dolgoročno odpornost tovrstnih križancev proti škrlupu.

ZAČETEK BIOTEHNOLOGIJE GSR

Prvi eksperimentalni poskusi z GSR so bili opravljeni leta 1986, in sicer dva v Franciji in trije v ZDA. Po tem letu se je število teh poskusov skokovito povečevalo. Vodilni državi na tem področju sta ZDA in Kanada, Evropska unija pa za njima precej zaostaja, predvsem zaradi zadržanega odnosa javnosti do teh postopkov. V poskuse je bilo doslej vključenih več kot 70 različnih vrst rastlin, od katerih največji delež pripada koruzi (37 %), sledijo pa krompir, oljna ogrščica, soja, paradižnik, bombaž, tobak, sladkorna pesa, riž, melone, topol, buče in drugi.

OBSEG GENSKO SPREMENJENIH RASTLIN V TRŽNI PRIDELAVI

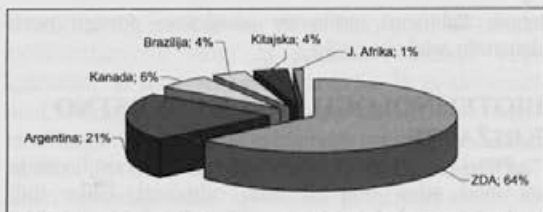
Leta 1994 so bila izdana prva dovoljenja za tržno pridelavo GSR, leta 2003 pa so skupne površine, posejane z GSR, že obsegale 67,7 milijona hektarjev. Največja pridelovalka je ZDA z več kot 60 % vseh površin, sledijo ji Argentina, Kanada, Brazilija, Kitajska (slika 1). Od vseh GSR je posejane največ soje, sledijo pa koruza, bombaž in oljna ogrščica.

Tržna pridelava gensko spremenjenih poljščin se povečuje zlasti zaradi njihove ekonomske uspešnosti. Prednost pridelave zdajšnjih transgenih kultivarjev, ki dosegajo v primerjavi s klasičnimi kultivarji enak ali višji pridelok, je predvsem v manjših stroških za uporabo herbicidov in insekticidov. Poljščino, odporno proti herbicidom, namreč poskropijo le s totalnim herbicidom, ki uniči ves plevel, in ne z več herbicidi, GSR pa ne. Rastlin, ki so odporne na posamezne škodljivce, seveda proti tem ni treba škropiti, obstajajo pa tudi gensko spremenjene rastline, ki so odporne proti virusom.

POMISLEKI

Ob vseh teh prednostih GSR pa se pojavljajo tudi številni pomisleki, ki so vredni razmisleka in razprave. Gre pred-

Slika 1: Delež največjih držav pridelovalk gensko spremenjenih rastlin leta 2003 (Vir: Bohanec in sod., 2004)

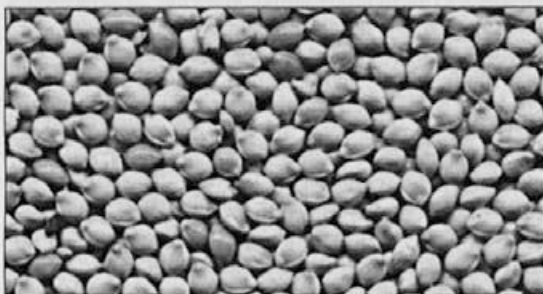
vsem za vrednotenje morebitnih škodljivih vplivov teh rastlin na okolje. V zvezi s tem je največ pomislekov glede uporabe GSR v humani prehrani, na kongresu pa so več pozornosti namenili tudi pomislekom, povezanim z rastlinami in organizmi.

S komercialno uporabo GSR se pojavi tudi možnost morebitnega prenosa genov iz teh rastlin v gensko nespremenjene rastline. Prenos transgenih genov med rastlinami je mogoč s prenosom cvetnega prahu, semen, ob pomoči gostiteljev ali s križanjem. S tem bi lahko nastale rastline, ki bi imele vključen neki gen, na primer plevel, ki bi bil odporen na herbicide ali kaj podobnega. Zaradi tega je treba pri tovrstni pridelavi rastlin upoštevati številne predpise (spremljanje pretoka genov, izolacijske razdalje) in s tem čim bolj zmanjšati to nevarnost, kljub temu pa previdnost ni odveč. Ker gre za prenos genov v vrste rastlin, v katerih še niso bili in je to nekaj povsem novega, so pred izdajo dovoljenja za uporabo takšnih rastlin za tržne namene potrebni številni preizkusi. Kljub temu pa možnost, da gen(i) v naravi povzroči(jo) neke nove vplive, ne more biti nikoli povsem izključena.

Kljub številnim laboratorijskim testom ni povsem jasno, kako velika grožnja so gensko spremenjene rastline, odporne proti škodljivcem, za organizme, ki se z njimi prehranjujejo. To so predvsem čebele, čmrlji, samotarske čebele, pikapolonice, metulji, najezdniki in celo ptice, ki se prehranjujejo s semeni, ter majhni sesalci in talni organizmi,

ki so izpostavljeni delovanju GSR. Tudi v predavanjih v okviru kongresa so bili v zvezi s tem izrečeni številni dvomi, ki so lahko pretirani ali pa tudi ne. Skrb zbujajo predvsem naslednje generacije GSR, saj bodo imele še več vnesenih genov. Dokazano je tudi, da nekatere spremembe v rastlinskem genomu vplivajo tudi na sestavo cvetnega prahu, ki ga na teh rastlinah nabirajo čebele, dokazali pa so jih tudi v medu. Kot zagotavljajo strokovnjaki s tega področja, pa naj te ne bi imele drugačnega prehranskega vpliva na čebele in ljudi.

Tovrstni tehnologiji se po vsej verjetnosti ne bomo mogli zoperstaviti, lahko pa vemo, kaj nam utegne ob slabih scenarijih groziti, zato moramo biti o tem čim bolj informirani, hkrati pa tudi previdni.

55 % soje, pridelane v svetu, je gensko spremenjene.

Viri:

- Bohanec, B., Javornik, B., Strel, B. (2004): Gensko spremenjena hrana. Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta: 167 str.
- Meglič, V., Šuštar — Vozlič, J., Čergan, Z., Zagorc, B. (2005): Sobivanje ali koeksistenca gensko spremenjenih rastlin s konvencionalno in biološko pridelavo. Kmetijski inštitut Slovenije. Ljubljana: 63 str.
- Miklavčič, B. (2000): Gensko spremenjena hrana. Zveza potrošnikov Slovenije. Ljubljana: 15 str.
- Zbornik referatov APIMONDIA 2005. Dublin: 183 str.

Vzreja matic

Zakaj vzreja rodovniških matic?

Dr. Aleš Gregorc, Kmetijski inštitut Slovenije

Uvod

Na Kranjskem je bilo v drugi polovici 18. stoletja zelo razvito čebelarstvo. Leta 1782 je bila v Rodinah na Gorenjskem ustanovljena prva **čebelarstva družba** "Bratovščina za cerkveno svečavo". Na Kranjskem je znano delovanje Petra Pavla Glavarja (1721–1784) na čebelarstvu, na Dunaju pa je približno sočasno

deloval Anton Janša (1734–1773). Poleg spoznavanja in opisovanja bioloških značilnosti medonosne čebele je bil v tem obdobju pomemben napredek dosežen tudi na gospodarskem področju. Leta 1866 je priseljeni Nемец Emil Ravenegg Rotschütz ustanovil trgovino za prodajo čebel. Tako so bili ustvarjeni pogoji za zelo pomemben del čebelarjenja, to je za "rejo čebel za prodajo". S čebe-

lami so trgovali tudi številni drugi čebelarji. Leta 1879 je Pollman opisal in poimenoval čebele, ki jih je dobil iz Kranjske kot *Apis mellifera carnica*, imenovano tudi "kranjska čebela", "Carniolan Bee", "Krainer Biene".

V tem obdobju (1873) je začel na Slovenskem izhajati tudi prvi periodični **čebelarški tisk**, leta 1897 pa je bilo v Ljubljani ustanovljeno Slovensko čebelarstvo društvo za Kranjsko, Štajersko, Koroško in Primorsko. V 19. stoletju je bila Kranjska zaznamovana s čebelarjenjem. Medonosna kranjska čebela ali "kranjska sivka" je tako zaradi svojih bioloških, rejskih in gospodarskih posebnosti ter svojih sposobnosti slovenskemu človeku pomagala pri preživetju. Še več, ljudstvo je kranjsko čebelo in čebelarjenje sprejelo v svoje kulturno izročilo in tradicijo, tako da svoj pomen ohranja in razvija vse do danes.

Vse tehnične izboljšave, posodabljanje čebelarjenja v drugi polovici 19. stoletja in v 20. stoletju (Anton Žnidaršič) ter trgovina s čebelami (Mihael Ambrožič, Jan Strgar) so v tem prostoru še utrdile sloves in zakoreninjenost kranjske čebele. Čebelarstvo je zdaj kmetijska dejavnost, s katero se ukvarjajo ljudje različnih poklicev in izobrazbe. Najpomembnejše so tri skupine čebelarjev oz. trije tipi čebelarjenja: ljubiteljsko čebelarjenje, čebelarjenje, ki je ob osnovni poklicni dejavnosti vir dodatnega zaslužka, in čebelarjenje, ki je poglaviti vir preživljanja.

Vzreja kranjske čebele

Kranjska čebela ni avtohtona samo na območju Slovenije, ampak na širšem območju osrednje Evrope: v večjem delu Avstrije, Madžarske, Slovaške, v Srbiji, delu Makedonije, v Bosni in Hercegovini in na Hrvaškem. Celotna populacija je razdeljena na tri večje skupine – na alpski (Slovenija, Avstrija, Slovaška), panonski (Podonavje) in mediteranski tip (Ruttner, 1993). Tudi v Nemčiji gojijo približno milijon čebeljih družin kranjske čebele.

Značilnosti kranjske čebele v različnih delih Slovenije je preučeval tudi dr. Janez Poklukar. Na podlagi svojih dognanj jih je razvrstil v alpsko, dinarsko-kraško, panonsko, južnoprimorsko in severnoprimorsko skupino. Po

drugi strani so s poskusi ugotovili zelo enotno strukturo populacije kranjske čebele v Sloveniji (Sušnik in sod., 2004; Soland, 2005). Največje geografsko območje Slovenije zavzema alpska skupina kranjske čebele, manjša območja pa tudi druge skupine. Glede na jasne morfološke in gospodarske razlike med posameznimi rasami medonosne čebele pričakujemo tudi razpoznavne razlike znotraj posamezne rase, ki jih imenujemo tudi **krajevni različki ali ekotipi**. To je očitno predvsem, če so posamezne skupine daljše obdobje gojene v podnebno in geografsko izoliranih okoljih. Mnenja o teh razlikah so danes deljena in delno odvisna od razpoložljive rejske in raziskovalne tehnike, ki omogoča, da so morebitne različnosti tudi ugotovljene in identificirane.

Čebelarji, ki čebelarijo v enakih geografskih in pašnih razmerah, imajo namreč s čebelami, ki izvirajo z različnih območij, različne izkušnje. Tako na primer čebele s panonskega območja kažejo slabše sposobnosti izrabe gozdne pašne. Opazna je tudi različna intenzivnost razvoja čebeljih družin, ki izvirajo iz različnih geografskih in podnebnih okolij. Glede na potencialne kranjske čebele, ki jih ugotavljajo čebelarji pri svojem delu v različnih okoljih, je treba te prilagoditvene različnosti pri čebelah ohranjati. Ni pa izključeno, da bo v prihodnje na podlagi raziskovalnih metod in prakse mogoče takšna praktična opažanja tudi ugotoviti in jih znanstveno utemeljiti. Zato tudi v prihodnje načrtujemo različne razvojne naloge, na podlagi katerih bi ugotovili in utemeljili značilnosti posameznih ekotipov ali krajevnih različkov čebel. Zato je posebna naloga in tudi obveznost vseh čebelarjev **ohranjanje raznolikosti** v populaciji kranjske sivke v Sloveniji. Ohranjanje raznolikosti je prvo in najpomembnejše vodilo rejskega programa za kranjsko čebelo.

Cilji odbire v čebelarstvu

V Sloveniji je dovoljeno čebelariti le s kranjsko čebelo *Apis mellifera carnica*. **Rejski cilj** kranjske čebele je mirna čebela, z ustreznimi morfološkimi in etološkimi značilnostmi, ki omogoča razvoj živalne družine, kaže znamenja odpornosti proti boleznim in je primerna za gospodarsko čebelarjenje.

Tečajniki vzreje rodovniških matic pred Vzrejno-izobraževalnem centrom na Zelenici, odprtim poletju 2005.

Praktične vaje v programu usposabljanja zagotavljajo, da bodo ustrezna znanja prenesena tudi v čebelarstvo prakso.

Plemenišna postaja Anton Janša na Zelenici. Gorsko okolje ponuja možnost parjenja matic z odbranimi troji.

Rejski cilji selekcije čebel so:

- ohraniti čistost kranjske čebele (rasne lastnosti) in potencialne genetske raznolikosti,
- okrepiti proizvodne lastnosti čebel (pridelek medu),
- izboljšati mirnost čebel,
- zmanjšati rojivost čebel,
- povečati zivalnost čebeljih družin,
- povečati odpornosti čebel proti boleznim,
- pridelava čebeljih pridelkov, varnih za prehrano ljudi.

Na področju čebelarstva je zelo pomembna gospodarska dejavnost tudi trženje živega genetskega materiala.

Z dozdajšnjim delom smo že ustvarili primeren ugled kranjske čebele v širšem evropskem prostoru, kljub vsem pozitivnim izkušnjam pa se je treba osredotočiti na predloge čebelarjev, predvsem glede nezaželenih lastnosti, kot so zmanjšanje zivalnosti v drugi polovici leta ter zmanjšanje agresivnosti in rojivosti. Pri določanju rejskega cilja so upoštevane potrebe čebelarjev. Rejski program in rejski cilji, ki so sestavni del programa, omogočajo tudi ekološko varno pridobivanje čebeljih pridelkov, ki morajo biti varni za človekovo prehrano.

Za doseganje rejskih ciljev so predvidene tri rejske metode:

- osnovna odbira, ki poteka v vseh čebelarstvih ob upoštevanju rejskih ciljev;
- vzrejno delo, organizirano v okviru vzrejališč čebeljih matic in testnih postaj;
- razvojno delo pri zagotavljanju in izboljšanju genetske vrednosti kranjske čebele.

V vseh družinah je treba izvajati osnovno odbiro, saj to zagotavlja rejo kranjske čebele na celotnem območju RS. Vsi čebelarji, ki se vključijo v PRO, se dejavno vključujejo tudi v program zagotavljanja čistosti rase. V kontrolo osnovne odbire se vključijo čebelarska društva in PRO, na tej ravni pa delujejo čebelarski pregledniki. Vzrejno delo v vzrejališčih in na testnih postajah pa v okviru delovne skupine nadzirata PRO in DPO.

Kako zagotoviti vzrejo rodovniških in gospodarskih matic?

Kontrolirano parjenje matic poteka na plemenitih postajah, na katerih so troti kontroliranega izvora, ne glede na to, ali so potomci ene ali več matic. Kontrolirano parjenje matic je tudi osemenjevanje matic, če je v postopku vzreje trotov dokumentirana njihova mati. Matic, ki so potomke kontroliranega parjenja, so **rodovniške matic**. Prosto parjenje matic pa poteka v vzrejališčih, v katerih ni zagotovljena popolna kontrola izvora trotov v okolici. Matic, ki so potomke takega parjenja, so **gospodarske matic**.

Za vzrejo rodovniških matic so na plemenišču odbrani trotarji. Za ta namen načrtujemo ustrezno ureditev plemenišča za rodovniške matic v različnih delih Slovenije.

V rejsko organizacijo je vključenih 3.950 rejcev kranjske čebele s približno 90.500 čebeljimi družinami. Številčna in razpršena populacija zagotavlja ohranitev rase

z vsemi različni na določenih zaprtih geografskih območjih (Gornja Savska dolina, Logarska dolina), pa tudi genske rezerve. Komisija za čebele paše pri upravnem odboru Čebelarske zveze Slovenije je vključena v določanje območij, ki so za pašo manj pomembna. Predvidena je vzpostavitev štirih območij, primernih za vzpostavljanje genske banke. Na vsakem območju bodo za ta namen na vsaj štirih lokacijah gojili približno 100 čebeljih družin. Te lokacije bodo zagotavljale potrebne nesorodstvene povezave, geografska območja pa potrebno različnost. V okviru naloge determinacije in ohranjanja krajevnih različkov je predvidena ustanovitev testnih postaj na alpskem, panonskem, dinarsko-kraškem in mediteranskem območju. Osrednje mesto pa imajo vzrejališča rodovniških matic.

Sklep

Na posameznih geografsko zaokroženih območjih poteka odbira v odobrenih vzrejališčih rodovniških matic, testiranje pa je predvideno v okviru testnih postaj, ki bodo nastale na teh območjih. Namen selekcijskega programa je ohraniti genetsko pestrost kranjske čebele na celotnem območju. V prvem obdobju predvidevamo odprtje vsaj treh **vzrejališč rodovniških matic** in ustrezno število testnih postaj.

Seveda sta za izvedbo tovrstnih programov potrebna zelo dobra organiziranost in vzajemno sodelovanje vseh čebelarjev. V okviru ČZS oz. Priznane rejske organizacije za to v Sloveniji izpolnjujemo vse pogoje. Za delovanje vzrejališč čebeljih matic in še posebej za vzrejališča rodovniških matic pa je poleg **strokovne** podpore treba zagotoviti tudi ustrezno **kadrovsko** in **materialno** podporo, predvsem zato, ker vzreja rodovniških matic ni množična. Pogosto je prav pomanjkanje zavzetih vzrejevalcev razlog za počasen razvoj vzrejališč rodovniških matic. V čebelarskih družinah, v katerih imajo mlajše vzrejevalce, ki se želijo usmeriti v vzrejo rodovniških matic, pa so možnosti za pridobivanje sredstev za izvedbo projektov zelo različne.

Lično izdelan objekt postaje Rog - Ponikve v Kočevskem rogu, odprte poleti 2005.

Čebelji izdelki

Čebelji pridelki – novi pogoji – novi izzivi

Milan Meglič

Kaj porabnik medu dandanes pričakuje od čebelarja in kako naj mu čebelar ustreže? Odgovor je jasen in nedvoumen: z vamin in visoko kakovostnim živilom.

Že od nekdaj so se med drugim ukvarjali tudi s higieno v čebelarstvu. Kdor pozna dela svetovno znanega čebelarja, rojaka Antona Janše, ve, kako velik pomen je Janša pripisoval mlademu satju itd. Vedel je, da staro satje negativno vpliva na zdravje čebel, in to je v prvi čebelarški šoli na svetu na Dunaju učil že pred več kot 230 leti ter o tem tudi pisal. Takrat so sicer veljali drugačni zakoni in tudi razmere (narava, tehnologija, okolje) so bile drugačne. Kljub temu nam je Janša lahko za vzor glede higiene v panju.

Zdaj vemo, da je treba pri pridelavi v čebelarstvu poleg ustreznega satja še bolj dosledno in širše upoštevati higienske navade. Ne samo upoštevati, temveč tudi dokumentirati, to pa pomeni, da moramo naš način dela po potrebi tudi naknadno dokazovati.

Pri čebelarjih, ki pridelajo majhne količine čebeljih pridelkov (vendar jih ne porabijo sami v svojem gospodinjstvu) se zadnje čase pogosto postavlja vprašanje, v kakšnih prostorih bi tak čebelar moral/smel točiti med ali ga embalarati za prodajo. Nepošteno bi bilo od takega čebelarja zahtevati posebne, tj. ločene prostore, na primer za točenje medu, saj med toči samo enkrat do dvakrat na leto, in še to ne po ves dan, hkrati pa govoriti, da Slovenija in tudi Evropska unija podpirata čebelarstvo. Spomnimo se tudi, da je Apimondia 2003 v Ljubljani potekala pod geslom "ŽIVETI S čebelami". Pod tem geslom smo vsemu svetu predstavljali slovensko čebelarstvo, kakršno pač dandanes pri nas je, in za to dobili veliko priznanj. Tudi ČZS pri usposabljanju čebelarjev ne dela razlik glede velikosti čebelarstva oziroma števila panjev, s katerimi posameznik čebelarji; vsakemu je dana enaka možnost, to pa je po mojem prepričanju edino pravilno in pošteno.

Prostori, v katerih bi čebelarji, ki ne pridelajo velikih količin, na primer medu, tega točili/embalarali, bi morali kljub temu ustrezati novim zahtevam Evropske unije glede pridobivanja vame hrane. Skušajmo biti še bolj konkretni. Ali bi lahko na primer kuhinja, kakšen drug prostor v okviru gospodinjstva, kontejner ipd. ustrezal novim zahtevam? Trdim, da lahko! Vendar le, če je prostor pred točenjem, na primer medu, ustrezno urejen in da med procesom točenja v njem tudi ustrezno postopamo. Tako bi bilo na primer pred začetkom dela treba prostor temeljito očistiti, odstraniti nosilce prahu, še prej odstraniti domače živali, zagotoviti možnost umivanja rok, med točenjem pa v tem prostoru ne bi smeli početi ničesar drugega. Skratka, za čebelarje in tudi za službe uradnega nadzora prostori sami sploh ne bi smeli biti nikakršen problem. Tak pogled zago-

varja ČZS, to pa želimo uveljaviti tudi prek "Smernic dobrih higienskih navad v čebelarstvu" (v nadaljevanju: Smernice), saj v tem dokumentu ne govorimo o kuhinjah, shrambah ali zabojnikih, ampak o ustreznem prostoru, ki mora izpolnjevati določene pogoje.

Seveda bomo morali za to pridobiti še soglasje služb zunanjega nadzora, vendar to ne bi smel biti problem, saj so slovenske institucije ugotovile, da s strožjimi predpisi, kot veljajo v drugih članicah Evropske unije, ne bomo reševali podeželja, prav tako pa ne bomo zapolnili vedno nenasitne davčne vreče.

S tem bi bilo rešeno tudi vprašanje ustreznosti prostora za potrebe točenja medu (tj. za pretakanje medu iz satja v posode, čiščenje, embalaranje itd.).

Pričakujemo, da bodo državne institucije v kratkem potrdile predložene smernice, potem pa jih bo ČZS na podlagi usposabljanja uveljavila v slovenskem čebelarstvu.

Smernice naj bi bile za čebelarje pripomoček za lažje prilagajanje novim zahtevam. Na podlagi teh smernic lahko delajo vsi čebelarji, tako tisti z večjim kot tudi tisti z manjšim številom panjev oziroma tako tisti, ki pridelujejo manjše količine določenih čebeljih pridelkov, na primer medu, kot tudi tisti, ki pridelujejo večje količine.

"Smernice dobrih higienskih navad v čebelarstvu" naj bi se nanašale tako na primarno pridelavo kot tudi na prodajo čebeljih pridelkov in izdelkov iz čebeljih pridelkov (medica, krema s propolisom, propolis v obliki kapljic itd.) na domu, saj vemo, da čebelar le redkokdaj celotno količino svojih pridelkov odda kot surovino (na primer oddaja oz. prodaja medu, propolisa, cvetnega prahu in matičnega mlečka kot surovin za polnilce oziroma obrate, ki se ukvarjajo z nadaljnjo obdelavo). Po oceni čebelarji že zdaj prodajo na domu približno polovico v Sloveniji pridelanega medu, podatkov za preostale čebelje pridelke pa ni na voljo.

Novi higienski ukrepi ne bodo v ničemer vplivali na prodajo na domu, ki je v Evropski uniji že zdavnaj legalizirana. Treba bo le upoštevati predpise, to pa za prodajo na domu pomeni, da je treba upoštevati tudi predpise o označevanju ipd., zagotavljati sledljivost, prevzeti produktivno odgovornost ter poznati sankcije in jih ob ugotovitvi morebitnih nepravilnosti tudi sprejeti. Tako je v Evropski uniji.

Slovenski čebelarji želimo biti enakopravni s čebelarji v drugih državah povezave. Ne zahtevamo nikakršnih izjem, zato pričakujemo, da bodo ustrezni organi prisluhnili našim predlogom.

Če pa pomislimo, da so naše institucije v tem primeru pravzaprav servis, ki mora na vseh ravneh pomagati

določeni panogi, torej čebelarjem, potem sploh ne bi smelo biti nikakršne dileme in bi v prihodnje lahko pričakovali celo več njihove iniciative in sodelovanja.

Čebelarji ne pridelujemo samo medu, povedano drugače, čebelarji bi lahko poleg medu pridelovali še veliko več drugih čebeljih pridelkov, na primer voska, propolisa, matičnega mlečka, cvetnega prahu in čebeljega strupa.

Prav po priporočilih Evropske unije naj bi se čebelarji več ukvarjali s pridelavo preostalih čebeljih pridelkov, poleg tega pa naj bi svojo ponudbo razširili tudi s preprostimi izdelki iz teh pridelkov, saj bi se na ta način povečale možnosti za njihovo preživetje. Glede na to torej tudi Evropska unija priznava splošen pomen čebelarstva, ki je predvsem v opravešanju, čebelji proizvodi pa so samo stranski produkt.

Projekt smernic, ki ga pripravlja ČZS, upošteva tudi ta priporočila Evropske unije. Čebelarje želimo usposobiti za upoštevanje dobrih higienskih navad pri pridobivanju vseh čebeljih pridelkov in tudi pri izdelavi enostavnih novih izdelkov iz čebeljih pridelkov, kot so na primer medica, krema s propolisom, propolis v kapljicah, med z dodatki itd.

V tem primeru se lahko delno zgledujemo po sosednji Avstriji, saj je tamkajšnji čebelarski zvezi že pred leti uspe-

lo izpolniti zahteve za legalno izdelavo in prodajo preprostih izdelkov iz čebeljih pridelkov. Poleg tega Avstrijska čebelarska zveza svojim članom pomaga tudi pri trženju. Tako je na primer organizirala izdelavo enotne lične embalaže za propolis v kapljicah, ki ga čebelarji prodajajo tako na domu kot na tržnicah in tudi v trgovski mreži, če se komu uspe prebiti vanjo. V uradnem glasilu avstrijskih čebelarjev "Bienenvater" lahko skoraj v vsaki številki preberemo vabilo na usposabljanje čebelarjev tudi na področju preostalih čebeljih pridelkov in novih izdelkov iz čebeljih pridelkov. Usposabljanje izvajajo tudi s sredstvi Evropske unije.

Sklep

Čebelarji moramo sami iskati dodatne možnosti. Naučiti se moramo uporabljati bogastva narave in njene zaklade v neokrnjeni kakovosti ponuditi porabnikom. Servis (Čebelarska zveza Slovenije, Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, Kmetijski inštitut Slovenije in druge strokovne institucije itd.) pa naj bi nam, seveda ob naših naporih, te cilje pomagal uresničiti. Zelo negativno bi vplivalo na slovensko čebelarstvo, če bi iskanje čebelarjev dodatnih možnosti ponudbe novih izdelkov onemogočili prestrogi predpisi.

Medovite rastline

Medovite rastline: pavlovnija

(*Paulownia tomentosa* (Thund.) Steud.)

MARTIN BAJC, univ. dipl. inž. gozdarstva

Pavlovnija je znana tudi kot kraljevska pavlovnija ali princesino drevo. To ime je dobila po ruski princesi Ani Pavlovni, hčerki ruskega carja Pavla I. Naravno je razširjena na Kitajskem in na Korejskem polotoku. V Evropo so jo prinesli v 19. stoletju. Ponekod raste podivjano, po večini pa je razširjena kot okrasno drevo. Tudi pri nas jo največkrat opazimo po vrtovih in parkih. Zelo lep primerek raste ob Moderni galeriji v Ljubljani.

S svojimi velikimi srčastimi, precej dlakavimi listi je zelo slikovito drevo. Deblo je ravno s sivkasto, gladko skorjo, ki v starosti le plitvo razpoka. Zanimivi so tudi njeni cvetovi, ki se pojavijo še pred olistanjem aprila in maja. So temno vijolične barve in rastejo v pokončnih grozdih. Plod je v obliki jajčaste, zašiljene, lepljive glavice, ki ostane na drevesu do pomladi. V njej so številna, do 2 mm dolga, krilata semena.

Pavlovnija – cvet

SLOVENSKI ČEBELAR

CVII. LETNIK

Urednik: Janez Mihelič, dipl. univ. biol.

LETNO KAZALO – LETO 2005

Atelšek Ivan:

Zakaj blagovna znamka Kraški med? 331

Augustin Vado:

Čebele in fitofarmaceutska sredstva (2. nadalj.) 45
 Čebele in fitofarmaceutska sredstva (1. nadalj.) 22
 Čebele in fitofarmaceutska sredstva (3. nadalj.) 81
 Zatiranje varoe - bitka, ki traja celo leto. 107
 Dovoljenje za uporabo organskih kislin za zatiranje varoe 179
 Čebele in fitofarmaceutska sredstva (4. naljevanje) 113
 Obisk čebelarjev v Srbiji 153
 Naša prihodnost, naša izbira 271

Bajc Martin:

Medeče grmaste rastline, Amorfa 21
 Navadni tulipanovec (Liriodendron tulipifera L.) 62
 Katalpe ali cigarovci 85
 Divji kostanj 151
 Srebrna lipa 176
 Japonska sofora, Evodija 212
 Octovec 238
 Kanadska zlata rozga 273
 Navadni bršljan (Hedera helix L.) 308
 Pavlovnija (Paulownia tomentosa (Thunb.) Steud.) 340

Bokal Ljudmila:

Motiv čebele v Kranjski čbelici 18
 Čebelarški terminološki slovar 172

Cvetek Marija:

Ob zaključku čebelarškega tečaja na mengeški osnovni šoli (Nadaljevanje) 253

ČD Naklo:

Priznanja za kakovost slovenskega medu Čebelarškega društva Naklo 26

Čepe Marjan - Čebelko:

Skrb zbujujoče povečanje pojavnosti hude gnilobe čebelje zalege v čebelnjakih 150

ČZS:

Anton Rozman - prejemnik posebnega priznanja državnega sveta za leto 2004 24
 Računalnik tudi za čebelarje v zrelih letih 25
 XXVIII. državni čebelarški seminar in čebelarška prodajna razstava 33
 Kratko poročilo o peti seji upravnega odbora ČZS 60
 XXVIII. državni čebelarški seminar in čebelarška prodajna razstava 69
 Letni program usposabljanja čebelarjev 70
 Razpis za XXVIII. srečanje mladih čebelarjev 101
 Ponovljen razpis za seminar za usposabljanje preglednikov medu v letu 2005 101
 Kratko poročilo s šeste seje UO ČZS 154
 Kratko poročilo s šeste seje UO ČZS (nad.) 184
 Povabilo k izpolnjevanju obrazcev Panjski list 174
 Poročilo s sedme seje upravnega odbora Čebelarške zveze Slovenije 350

Gnišak Ida:

Kako so na kongresu Apimondia 2005 Irca in drugi predstavili svojo Čebelarško tradicijo? 325

Golob Terezija:

Kratka analiza dela preglednikov medu v obdobju od leta 2001 do 2003 11

Gosar Franc:

Kako uspešno prevažamo čebele? 242

Grad Janez:

Čmrliji v Sloveniji 116

Grajzar Franc:

Z letošnjo čebelarško letino nismo najbolj zadovoljni 293

Grebenšek Anton:

Učni program 229

Gregorc Aleš:

Deveto srečanje skupine Evropske zveze za sonaravno zatiranje varoj 2

Strokovne naloge na področju selekcije kranjske čebele in napovedi medenja	44	Čistilno vedenje medonosne čebele	185
Sestanek delovne skupine za vzrejo kranjske čebele v okviru EurBee	71	Nov laboratorij na Čebelarški zvezi Slovenije	231
Vzreja čebeljih matic v letu 2005	186	Pridelujmo varne čebelje pridelke	304
Zatiranje varoj v čebeljih družinah	208	Kandus Aleša:	
Bolezni in vzreja čebel na čebelarškem kongresu Apimondie na Irskem	300	Odgovor na Članek g. Grajzarja v SČ številka 11/2005	333
Zakaj vzreja rodovniških matic?	336	Kotnik Drago:	
Znanstvena konferenca o virusnih boleznih čebel in raziskavah v čebelarstvu	203	Razvite prapora ČD Bohinj	284
Gregori Janez:		Košnik Mitja:	
Preurejen AŽ-panj omogoča učinkovitejše obvladovanje varoe	47	Zdravljenje alergije na čebelje pike in samopomoč pri alergijski reakciji	286
Knjiga Antona Janše: Popolni nauk za vse čebelarje	143	Kozmus Peter:	
Stroka in strokovnost v čebelarstvu	210	Zdravilno delovanje matičnega mlečka	248
S knjižne police	342	Utrinki o znanstvenem delu na Apimondii 2005	78
Na eurokovanec sodi kranjska čebela	348	Povzetek predavanj, ki so na Apimondi 2005 potekala v okviru komisije za opravevanje in čebelje vrste	302
Hieng Bara:		Razvoj gensko spremenjenih rastlin ter njihov vpliv na okolje in čebele	334
Označevanje medu	77	Kramberger Ludvik:	
Hočevar Janez:		Jože Bogdan se je čebelar zapisal že v otroštvu	88
Moj način uporabe Lipičnikove mediščne zaklade "LIST"	53	Občni zbor Čebelarke družine Peter Dajkno Gornja Radgona	92
Hočevar Janez:		Jožetu Koheku so čebele del življenja	253
Gorenjski plemenilek in prve izkušnje z njegovo uporabo na tečaju	146	Kurinec Tomsič Majda:	
Hočevar Miran:		Odmev na članek "Aloj, med in zdravje"	115
Čebelarstvo društvo Koper je proslavilo okroglo obletnico	310	Laura Ivan:	
Holz Iztok:		Mladi čebelarji na OŠ Boštanj	56
Kako čebelarijo Irci?	279	Lebar Marija:	
Hrastelj Marko:		Medena juha - zakaj pa ne?	121
Seminar o vzreji matic na Izobraževalnovzrejem centru Zelenica	236	Magdič Tanja:	
Jedlovčnik Norbert:		Odrpli so prenovljeno plemenilno postajo A.J. in Izobraževalno vzrejni center na Zelenici	268
Obdavčitve čebelarstev v Avstriji	36	Matavž A.:	
Poznozimsko in spomladansko izginjanje čebel iz čebeljih družin	250	Šesto ocenjevanje medu v Pomurju	7
Izteka se praznovanje 80-letnice delovanja ČD Slovenska Bistrica	254	Medved Damjan:	
Kalister Goran:		Ustanovni sestanek poklicno in tržno usmerjenih čebelarjev Republike Slovenije	84
Obalno čebelarstvo društvo Koper je sprejelo mednarodno skupino mladih	283	Meglič Milan:	
Kandolf Andreja:		Pregledniki za med - pomemben člen v nadzorovani pridelavi slovenskega medu	10
Registracija uporabe oksalne kisline za zatiranje Varoe	142	Slovenija in Direktiva EU 2001/110, izdana 20. decembra 2001	14

Srečanje preglednikov za med	83	Čebelarjeva opravila v AŽ-panju za mesec november	295
Varstvo porabnika ali nož v hrbet (slovenskim čebelarjem)	177	Čebelarjeva opravila v AŽ-panju v mesecu decembru	327
Varoza čebel - usposabljanje	209	Kako pridelati med v satju s sokom rdeče pese	144
Čebelji pridelki - novi pogoji - novi izzivi	339	Sušilnik za sadje, zelišča in cvetni prah	239
Mihelič Janez:		Papež Marjan:	
Zanimivo in dobro obiskano predavanje Na Brdu pri Lukovici	23	Ustanovljena čebelarstva svetovalna služba	213
Visoki državni odlikovanji sta prejela čebelarja Janko Pislak in Vlado Pušnik	34	Žlička "moke" onesnaži 20 ton medu	246
Kratke novice	49, 94	Spremembe uredbe o panjskih listih	247
Kratko poročilo o sestanku predstavnikov ČZS, VURS, VF-NVI in MKGP	177	Program čebelarstva svetovalne službe v letu 2005/2006	274
Rekordno obiskano in medijsko odmevno XXVIII. srečanje čebelarjev v Celju	133	Seznam terenskih svetovalcev in svetovalcev	275
54. redni občni zbor Čebelarstva zveze Slovenije je bil letos 16. aprila	165	Obvestila Čebelarstva svetovalne službe	305
Dobro obiskan tretji praznik slovenskih čebelarjev v Ilirski Bistrici	197	Dokončevanje pašnih redov	305
Akademsko čebelarstvo društvo je organiziralo izlet na Poljsko	240	Pašna kriminalka	341
Podjetje Logar Trade se je preselilo v novo poslovno stavbo	277	Predlog novega zakona o društvih	342
Na obrtnem sejmu v Celju nagrajena maketa čebelnjaka	309	Peterle Lojze:	
Poročilo s sedme seje upravnega odbora Čebelarstva zveze Slovenije	314	Novoletna poslanica	1
Mlakar Gregor:		Pintar Tone:	
Ob 100-letnici organiziranega čebelarstva v Kamniku in okolici	349	Naj medi!	255
Nikoloski Trajče:		Pižmoht Franc:	
Latnati mehurnik	111	Kaj delajo čebelarji v Pomurju?	204
Lepo urejena okolica	185	Plut Stane:	
Noč Bostjan:		Strokovna ekskurzija semiških in črnomaljskih čebelarjev	218
Tretji občni zbor Čebelarstva zveze Zgornje Gorenjske	119	Deseto srečanje semiških čebelarjev in odprtje plemenilne postaje Rog-Ponikve	270
Novak Marjan:		Sklepna slovesnost ob 7. mednarodnem ocenjevanju medu Semič 2005	344
100 let delovanja Čebelarstva društva Škofja Loka	222	Posl Silvo:	
Obranič Branko:		Ali v Sloveniji imamo poklicne čebelarje?	26
Čebelarjeva opravila v AŽ-panju v januarju	3	Prebil Janko:	
Čebelarjeva opravila v AŽ-panju v februarju	38	Usposabljanje čebelarjev za boj proti varoi v Polhovem Gradcu	309
Čebelarjeva opravila v AŽ-panju v marcu	72	Strokovni izlet Polhograjskih čebelarjev	285
Čebelarjeva opravila v AŽ-panju v aprilu	102	Preinfalk Boris:	
Čebelarjeva opravila v AŽ-panju v maju	136	Veterinarski nasveti za januar - Registracija čebelarstev in označevanje čebeljakov	9
Čebelarjeva opravila v AŽ-panju v juniju	167	Veterinarski nasveti za februar - Registracija čebelarstev in označevanje čebeljakov	43
Čebelarjeva opravila v AŽ-panju v juliju in avgustu	198	Veterinarski nasveti za marec	76
Čebelarjeva opravila v AŽ-panju v septembru	232	Veterinarski nasveti za april	106
Čebelarjeva opravila v AŽ-panju v oktobru	264	Veterinarski nasveti za maj	141
		Veterinarski nasveti za junij	171
		Veterinarski nasveti za julij in avgust	203
		Veterinarski nasveti za september	235

Veterinarski nasveti za oktober	268	Šivic Franc:	
Veterinarski nasveti za november	299	Devetdeset let organiziranega čebelarjenja na Goriškem	63
Veterinarski nasveti za december	330	Aloja in med	93
Prezelj Franc:		Čebelarске zanimivosti iz sveta 152	
Mladi čebelarji so tekmovali	179	Uporaba timola pri zatiranju varoe	207
Prevalšek Vekoslav:		Učnemu programu Šole čebelarjenja Anton Janša na pot	229
Tudi v Metliki smo praznovali 90 let	50	Apimondia 2005 je bila na Irskem	261
Priznana rejska organizacija:		Shod slovenskih kmetov in čebelarjev na Ponikvi	284
Navodila za, čebelarje za izvajanje osnovne odbire	125	Praznik v Majšperku	313
Pušnik Vlado:		Moje izkušnje pri uničevanju varoe z mravljinčjo kislino	16
Obdavičev čebelarjev na podlagi zakona o dohodnini	35	Šuštar Ivan:	
Rebernak Franjo:		Regijsko ocenjevanje medu v Ilirski Bistrici	91
Na Desterniku so obeležili 100-letnico prve podružnice		Tomec Anton:	
“Slovenskega čebelarškega društva za Spodnjo Štajersko”	312	Poročilo o pregledu Davčne uprave RS o poslovanju	
Ptujski čebelarji so slavili lani 100-letnico ustanovitve		ČZS od 2002 do 2004	61
“Slovenskega čebelarškega društva za		Davki v čebelarstvu in sprememba zakona	
Spodnjo Štajersko”	320	o dohodnini	218
Roblek Boštjan:		Tumpej Vladimir:	
Odkritje spomenika čebelarju Franu Lakmayerju v Peddvoru	318	Čebelarjeva opravila v nakladnem panju v januarju	6
Senič Lidija:		Čebelarjeva opravila v nakladnem panju v februarju	41
O možnostih za prevoz čebel na Hrvaško	282	Čebelarjeva opravila v nakladnem panju v marcu	75
Skrinjar Jan:		Čebelarjeva opravila v nakladnem panju v aprilu	105
Postal sem čebelar	95	Čebe larjeva opravila v nakladnih panjih v maju	139
Slanič Marjan:		Čebe larjeva opravila v nakladnih panjih v juniju	170
Tradicionalno srečanje čebelarjev v Mariboru	276	Čebelarjeva opravila v nakladnih panjih v juliju	
Mariborski čebelarji so na Martinov praznik odprli		in avgustu	201
prvo steklenico medene penine	343	Čebelarjeva opravila v nakladnih panjih v septembru	234
Struna Ljubo:		Čebe larjeva opravila v nakladnih panjih v oktobru	226
Čebelarstvo v borovniški kotlini skozi čas	311	Čebelarjeva opravila v nakladnih panjih v novembru	298
Šega Ivan:		Čebelarjeva opravila v nakladnih panjih v decembru	329
Društvo ljubiteljev čebel APIS, Ribnica	122	Vedlin Stanko:	
Šimec Jože:		S čebelarji ČD Slovenska Bistrica na obisku v Avstriji	122
Skupina Carniola	282	Vidmar Magdalena:	
		Kako bomo prepoznali panjskega hrošča	109
		Wenning Carl:	
		Čudeži čebeljega voska in skrivnost satovja	57
		Xsianmin Li:	
		Dejavniki, ki vplivajo na proizvodnjo matičnega mlečka	86

Najbolje uspeva na globokih, rodovitnih, svežih in zračnih tleh. Na suhih tleh ne uspeva. Je precej občutljiva na mraz, predvsem v mladosti. Mlade rastline pogosto pozebejo do tal. Pavlovnija pa ima veliko sposobnost obnavljanja iz korenin, zato jo v hladnejših krajih lahko vsako leto porežemo.

Ima zelo uporaben les, ki ga je lahko obdelovati. Ker je izjemno hitro rastoča vrsta, so jo zasadili tudi na plantažah, predvsem na Japonskem, v Avstraliji, ZDA in

Kanadi. Po podatkih veljajo njeni prirastki v višino in debelino za najboljše med vsemi drevesi, seveda ob ugodnih razmerah. Poleg lesa, ki dosegla dobro ceno, je lahko stranski zaslužek na teh plantažah pridobivanje medu.

Pavlovnija je namreč izjemno medovita vrsta. Njen med je svetel in sladek. Večina kitajskega cvetličnega medu izvira prav iz nektarja cvetov te rastline.

Pri nas je pavlovnija dokaj neznana vrsta, kljub temu je to drevo vredno naše pozornosti.

Svetovalna služba

Pašna kriminalka

Marjan Papež – Čebelarstva svetovalna služba

Zadnje dni junija je neznan čebelar na pašo na Notranjsko pripeljal tovornjak za 42 panjev, na katerem je bilo približno 15 naseljenih panjev. Čebelarji Čebelarstva društva Logatec so tovornjak, postavljen ob cesti Logatec–Laze, takoj opazili in ugotovili, da vozilo ni registrirano, da na čebelnjaku ni šestmestne registrske oznake niti zdravniškega spričevala za čebele, predvsem pa, da jih lastnik čebel sploh ni obvestil o dovozu na pašo. Hkrati pa so imeli logaški čebelarji zvezane roke, saj zaradi tega, ker niso pridobili soglasij za stojišča za prevozne enote, niso mogli sprejeti svojega pašnega reda, ki bi bil podlaga za prijavo brezobzirnega čebelarja kmetijski inšpekciji.

Razlogov za nejevoljo logaških čebelarjev je bilo več, za nameček pa so po tednu dni ugotovili, da je nevestni čebelar pripeljal na območje čebele, obbolele za hudo gnilobo. Ker identiteta čebelarja še ni bila znana, je veterinarski inšpektor v skladu s predpisi naložil sanacijo stanja logaškim čebelarjem, to pa jih je še dodatno pogrelo.

Ko so se v društvu posvetovali, kaj storiti, so ugotovili, da morajo na vsak način ugotoviti identiteto čebelarja in po skoraj detektivskem iskanju so ga tudi našli. Ko so čebelarja iz okolice Ljubljane seznanili z dejstvi, je sicer pokazal pripravljenost na sodelovanje, vendar čebel zaradi predpisov ni mogel odpeljati. Izvedeli so tudi, da še ne čebelarji dolgo časa in da zato ni poznal postopkov ob prevozu čebel. Povedal pa je, da je za lokacijo, ki je v lasti Sklada kmetijskih zemljišč in gozdov, pridobil najemno pogodbo za deset let, zato je mislil, da ima s tem izpolnjene vse potrebne pogoje za dovoz čebel. Kot je dodal, namerava na tej lokaciji postaviti tudi stacionarni čebelnjak.

Logaški čebelarji so kljub takim argumentom vztrajali, da mora takoj, ko bo zaradi hude gnilobe potekel rok prevozi premika čebel (45 dni), svoj prevoznik čebelnjak

odpeljati. Ko smo zadnje dni septembra zbirali panjske liste, so logaški čebelarji opozorili, da tovornjak še vedno stoji ob cesti, čeprav je od izdaje inšpekcijske odločbe minilo že 75 dni.

Znova sem poiskal prevaževalca, ga opozoril na nejevoljo logaških čebelarjev in mu predlagal, naj čebele čim prej odpelje in naj se pogovori s predsednikom ČD Logatec. Ničesar od tega ni storil.

In potem se je zgodilo najhujše. V drugi polovici oktobra je logaškim čebelarjem prekipelo. Ko je k tovornjaku, v katerem je bilo po sanaciji hude gnilobe 10 naseljenih panjev, prispel lastnik čebel, je ugotovil, da so panji zaprti, čebele pa so odmrle.

Zaradi tega je klical na Čebelarstvo zvezo Slovenije in nam sporočil, da mu je nekdo zaprl čebele. Žal ni bilo mogoče narediti nič več, svetovali smo mu le, naj odpelje tovornjak, saj je očitno, da ga zaradi neupoštevanja pravil pri dovozi na pašo logaški čebelarji niso sprejeli za svo-

Čeprav je v Sloveniji že večstoletna tradicija prevoza čebel na paše, posamezniki pri prevozih še vedno ne upoštevajo temeljnih pravil.

jega. Odgovoril je, da je vozilo sicer prej mislil odpeljati, zdaj pa tega ne bo storil. Zato ostaja konflikt odprt, posledice pa so nepredvidljive. Dogodek pa je koristen izkušnja za vse prizadete čebelarje, saj se je v praksi pokazalo kaj pomeni, če društvo nima urejenega pašnega reda.

Priporočila prevaževalcem

Vsak novopečen čebelar prevaževalec naj najprej preuči Pravilnik o katastru čebelje paše, čebelarstem pašnem redu, prometu s čebelami in programu napovedi medenja, ki je bil lani objavljen v Slovenskem čebelarju (št. 11/03), ali naj ga prebere v Uradnem listu oziroma na spletu (Ur. list RS, 94/2003, e-naslov: <http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?urlid=200394&stevilka=4271>). Spodaj navajamo le nekaj najpomembnejših poudarkov.

Vloga za namestitev čebel

Čebelar prevaževalec mora pred dovozom čebel na pašo vložiti pri izvajalcu pašnega reda pisno vlogo, v kateri navede:

- svoje ime, priimek in naslov ter telefonsko številko;
- čas načrtovanega dovoza in odvoza čebel;
- registrsko oznako čebelnjaka in število čebeljih panjev, ki jih namerava prepeljati na pašo;
- vrsto prevoznih enot;
- želeno mesto postavitve čebeljih panjev.

Časovno predvidljive paše

Prevaževalci pisno zaprosijo pri izvajalcu pašnega reda za namestitev čebel na časovno predvidljivi paši ali za uporabo stojišča za prezimovanje najmanj 30 dni pred pričakovanim začetkom paše oziroma nameravanim dovozom čebel na prezimovanje.

Časovno nepredvidljive paše

Prevaževalec lahko pri časovno nepredvidljivih pašah izvajalcu pašnega reda osebnim vroči pisno prošnjo za namestitev čebel. Če je na pasišču še prosto mesto za dovoz čebel, je izvajalec pašnega reda dolžan čebelarju uporabniku najpozneje v 48 urah izdati soglasje za namestitev čebel na pašo.

Postavitev čebel

Stojišča prevoznih čebelnjakov morajo biti med seboj oddaljena najmanj 200 metrov (m) zračne razdalje ter najmanj 500 m od stalnega čebelnjaka. Izjemoma so te razdalje lahko krajše, če se tako dogovorijo vsi prevaževalci in imetnik stalnega čebelnjaka. Kadar gre za stojišče, na katerem bodo čebele, pripeljane na pašo, tudi prezimovale, lahko izvajalec pašnega reda zahteva, da je med stojiščem za prezimovanje in najbližjim čebelnjakom najmanj 1.000 m zračne razdalje.

Ukrepi med namestitvijo čebel

Na stojišču mora prevaževalec **takoj po namestitvi** čebel na vidnem mestu namestiti izkaz o zdravstvenem stanju čebel. Do konca leta 2005 je to fotokopija zdravstvenega spričevala čebel, **po novem letu pa bodo sprejete nekatere novosti, o katerih vas bomo seznanili v eni prihodnjih številčk SČ**. Navedeni morajo biti tudi podatki o imenu in naslovu čebelarja, njegova telefonska številka in registrska oznaka čebelnjaka.

Čebelar uporabnik je dolžan redno in strokovno oskrbovati čebele. Krmljenje čebel podnevi, preden se zmrača, na stojišču ni dovoljeno. V brezpašnem obdobju na stojišču ni dovoljeno točenje medu. Ob takšnih kršitvah lahko izvajalec pašnega reda čebelarju uporabniku preklic soglasje za namestitev čebel na pašo in odredi umik čebel s pasišča.

Umik čebel

Če čebelar uporabnik paše povzroči lastniku zemljišča gmotno škodo, lahko ta zahteva umik čebel. Čebelar uporabnik je dolžan odpeljati čebele najpozneje v **sedmih dneh** in povrniti povzročeno gmotno škodo v skladu s predpisi.

Stroški pašnine

Povračila za stroške, ki nastajajo pri razporejanju čebel na čebelji panj, ne smejo presežati protivrednosti desetih odstotkov povprečne cene kilograma medu v prodaji na drobno v minulem letu oziroma 15 odstotkov pri zelo oddaljenih in teže dostopnih pasiščih.

Smernice dobrih higienskih navad v čebelarstvu

Andreja Kindolf - Čebelarstva svetovalna služba

Smernice so dokument, na podlagi katerega lahko čebelar izvaja samokontrolo pri pridelavi in predelavi čebeljih pridelkov ter se ob uradnem nadzoru nanje tudi sklicuje. Ker smernice same še niso dovolj za zagotavljanje notranjega nadzora, bo Čebelarstva zveza Slovenije pripravila na tem področju več usposabljanj za čebelarje in jih vključila tudi v letni program izobraževanja.

1. januarja 2006 bo v Sloveniji začela veljati nova zakonodaja na področju higiene živil. V svežnju treh uredb EU (Uredba 178/02, Uredba 852/04, Uredba 853/04) bo zajeta celotna živilska zakonodaja, hkrati pa bo razveljavljena vsa zdaj veljavna zakonodaja, ki ureja to področje.

Za čebelarje sta predvsem pomembni Uredba 178/02, ki govori o splošnih načelih in zahtevah živilske zakonodaje,

ter Uredba 852/04, ki zavezuje vse nosilce živilske dejavnosti. Uredba 853/02 govori o posebnih higienskih pravilih za živila živalskega izvora. Za pridelavo medu in čebeljih pridelkov v tej uredbi ni zapisanih posebnih zahtev.

Nova zakonodaja uvaja lasten nadzor (samokontrolo) nad pridelavo vami pridelkov "od cveta do mize". Poglavitni namen tega sistema je vzpostavitev preventivnega sistema zagotavljanja varne hrane. Glede na to bodo morali vsi živilski obrati (tudi čebelarstva) vzpostaviti lasten notranji nadzor, ki bo temeljil na načelih HACCP. Prednost tega sistema je, da končnega izdelka ni več treba testirati, saj vzpostavljen preventivni sistem zmanjšuje možnost napak na vseh stopnjah pridelave, predelave in distribucije živil.

Sestavna dela tega sistema sta sledljivost in produktna odgovornost (pa tudi sankcije), njegov cilj pa je, da porabnik dobi na mizo varno živilo.

Varnost živil je zagotovilo, da živilo ni škodljivo za zdravje porabnika, če je pripravljeno oziroma zaužito za predviden namen. V čebelarstvu je lahko eden večjih problemov uporaba akaricidov, tj. sredstev za zatiranje varoe. Če ta sredstva niso registrirana, bi bila posledica njihove uporabe lahko živilo (med), ki ne bi bilo varno in kot tako ne bi smelo do porabnikov. Živilo, ki ni varno, je lahko tudi posledica nepravilne uporabe registriranih sredstev.

Da se bodo čebelarji laže in hitreje prilagodili novi zakonodaji, pripravlja Čebelarska zveza Slovenije v sodelovanju z zunanjimi sodelavci **Smernice dobrih higienskih navad v čebelarstvu**.

Smernice mora uradno potrditi Ministrstvo za zdravje. Pri njihovi pripravi sodelujejo čebelarji, za to pristojne inšpekcijske službe (Zdravstveni inšpektorat Republike Slovenije in Veterinarska uprava Republike Slovenije) in drugi zainteresirani, kot so polnilci medu, Zveza potrošnikov Slovenije itd.

Čebelar lahko vzpostavi svoj nadzor na podlagi smeric ali pa se odloči za svoj lasten sistem HACCP. Razlika med smericami in lastnim sistemom HACCP je v nadzoru. Če

bo čebelar izvajal notranji nadzor na podlagi Smernic dobrih higienskih navad v čebelarstvu, bo inšpektor preveril izvajanje tega nadzora, če pa bo imel čebelar vzpostavljen svoj lasten sistem HACCP, bo inšpektor najprej preveril ustreznost tega dokumenta, šele potem pa izvajanje tega sistema.

KDO POTREBUJE SVOJ LASTEN NADZOR?

Svoj lasten nadzor mora vzpostaviti vsak čebelar, ki pridelava več čebeljih pridelkov, kot jih porabi za zasebno domačo rabo. Za zasebno domačo rabo se šteje vse, kar porabimo "doma, za štirimi stenami". Tudi živilo, ki ga čebelar podari, mora biti varno.

URADNI NADZOR

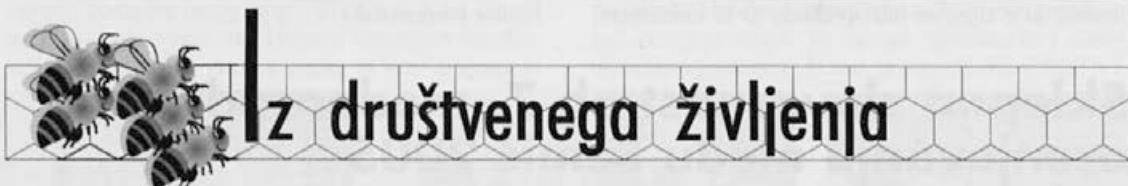
Nova zakonodaja, ki temelji na produktni odgovornosti nosilca dejavnosti, stopi v veljavo s 1. 1. 2006. Vsak nosilec dejavnosti bo moral uvesti notranji nadzor. Dne 28. oktobra smo imeli sestanek na Zdravstvenem inšpektoratu RS, kjer so bili prisotni tudi predstavniki Veterinarske uprave RS, pripravljavci smeric, predstavniki polnilcev medu in ČZS. Glede na ustne informacije, ki smo jih dobili na tem sestanku, se bo izvajal tako imenovani "mehki prehod" med sistemom stare in nove zakonodaje. Vsi nosilci dejavnosti naj delajo naprej do prvega pregleda pristojne oblasti.

Predlog novega Zakona o društvih

Marjan Papež, Čebelarska svetovalna služba

Vlada RS je določila besedilo predloga novega Zakona o društvih, s katerim bo uveljavljala načela in smernice, ki jih za razvoj nevladnih organizacij priporoča Svet Evrope.

Novi zakon bo jasneje kot zdaj veljavni opredelil razmerja v društvu kot civilnopravna razmerja. Predlog uvaja **poenostavitev registracije društva** oziroma **spremembe naslova sedeža društva**. **Poleg tega bo razširil krog društev, ki bodo svoje računovodstvo lahko vodila na preprostejši način**. V fazi sprejemanja zakona je pomembno, da bomo čebelarji predlagali takšna dopolnila ali spremembe novega zakona, da bo za nas in druge bolj prijazen kot zdaj veljavni. Več o novem Zakonu o društvih pa v eni prihodnjih številok Slovenskega čebelarja. Predlog zakona si lahko ogledate na spletni strani ČZS www.cebelarska-zveza-slo.si

Mariborski čebelarji so na Martinov praznik slovesno odprli prvo steklenico medene penine

Marjan Slanič, Maribor

Pobudo za prvo polnitev medene penine so dali mariborski čebelarji člani Sekcije izdelovalcev medenih pijač, ki deluje pri Čebelarski zvezi društev Maribor in jo do praznika sv. Martina tudi donegovali. Prva polnitev 300

steklenic je namenjena izključno za promocijo. **Prvo steklenico smo slovesno odprli na tiskovni konferenci na Martinov praznik, 11. novembra, 2005 ob 14. uri v poročni dvorani Betnavskega gradu.** Tiskovne kon-

Člani sekcije, ki so sodelovali pri prvi polnitvi medene penine.

ference so se udeležili številni predstavniki medijev, med njimi tudi predstavniki nekaterih televizijskih postaj. Preostale steklenice medene penine bomo v kozarce natočili ob izbranih kulturnih in gospodarskih dogodkih ter javnih degustacijah. Vsi navzoči so ocenili, da je penina zelo dobre kakovosti.

Mariborski čebelarji, člani Sekcije izdelovalcev medenih pijač, smo s pridelavo medene penine dokazali visoko strokovnost na tem področju ter veliko veselja in zagnanosti pri svojem delu. Medena penina za vsakega čebelarja mejnik v pridelavi medenih pijač ter je mariborskim čebelarjem v velik ponos.

Predstavitev Sekcije izdelovalcev medenih pijač

Pred štirimi leti je v okviru Čebelarke zveze društva Maribor na željo številnih čebelarjev, ki se aktivno ukvarjajo s pridelavo medenih pijač, nastala **Sekcija izdelovalcev medenih pijač**. Pod medene pijače uvrščamo medico, medeni liker, medeno žganje, medeno pivo, medeni kis in kis z medom. Mariborski čebelarji dajemo zelo velik pomen kakovosti izdelkov, zato so na našo pobudo nastala državna ocenjevanja medenih pijač. Številna priznanja, ki so jih za svoje medene pijače mariborski čebelarji prejeli v Sloveniji in v tujini, so bila spodbuda za še kvalitetnejše

delo na področju izdelave kot tudi na področju razvoja medenih pijač. Tako se je med mariborskimi čebelarji utrnila zamisel o pridelavi medene penine.

Medena penina dobre kakovosti je za vsakega čebelarja, ki prideluje medene pijače, vrh zadovoljstva, hkrati pa sodi prestiž in piko na i njegovim čebelarским izdelkom. Spodbuda za pridelavo medene penine je nastala pred tremi leti. Želja je bila še toliko večja ob misli, da bi bil to edinstveni primerek medene penine na svetu. Pridelave medene penine se je lotilo pet najaktivnejših čebelarških družin znotraj sekcije: Milena in Marjan Slanič (Maribor), Avgust Sinic (Petanji, Prekmurje), Ida in Milan Lasbafer (Maribor), Marko Cesar (Maribor) ter Alenka in Franc Oder (Zgornja Poljskava). Omenjeni čebelarji so penino pridelali iz različnih vrst medu (akacijevega, cvetličnega, kostanjevega in lipovega) z različnimi sladkornimi stopnjami (od polsuhe do sladke).

Mariborski čebelarji, ki delujejo v okviru Sekcije izdelovalcev medenih pijač, so za strokovno pomoč pri pridelavi medene penine prosili Srednjo kmetijsko šolo Maribor. Svoje znanje jim je prijazno ponudila Silva Podlesnik, univ. dipl. ing., strokovnjakinja na področju pridelovanja penin. Skupaj z njo so se odločili za klasično metodo pridobivanja medene penine, pri kateri proces sekundarnega vrenja poteka v steklenicah. Pridelali smo več vrst penine in to na podlagi različnih sort medu. Medena penina vsebuje od 9 % do 11,5 % alkohola ter 22 g/l–53 g/l sladkorja. Postrežemo jo ohlajeno na 6–8 °C. Zaradi uspešno izpeljane prve poskušine medene penine smo prepričani, da bomo dobili številne posnemovalce.

Steklenica prve medene penine.

Sklepna slovesnost ob 7. mednarodnem ocenjevanju medu Semič 2005

Stane Plut

Letošnje ocenjevanje medu v Semiču je potekalo v znamenju ljudskega števila sedem, zato je prav, da se najprej nekoliko ozremo v preteklost. Zakaj smo različne sorte medu sploh začeli ocenjevati? Pred osmimi leti, ko je upravni odbor ČD Semič podprl mojo idejo o začetku ocenjevanja medu, smo želeli čebelarjem ponuditi možnost, da svoj sladki pridelek primerjajo s pridelkom drugih čebelarjev. Tako naj bi ugotovili, kaksna je pravzaprav kakovost

njihovega medu. Napisali smo Pravilnik o ocenjevanju, in sicer po vzoru pravilnika, ki so nam ga prijazno posredovali čebelarji ČD Polje, in se brez kakršnega koli predznanja lotili dela. S pridobivanjem izkušenj se je iz leta v leto spreminjalo in napredovalo tudi ocenjevanje. Od takrat se je v čebelarstvu veliko spremenilo, tudi zaradi ocenjevanja medu. Torej pri vsem skupaj že na začetku ni šlo in tudi zdaj ne gre zgolj za tekmovanje, temveč je to predvsem

neke vrste izobraževalni proces, v katerem čebelarji pridobivajo nova znanja o medu. Pred osmimi leti so nekateri med še točili v kozarce, v katerih so bile prej vložene kisle kumarice, zdaj pa so ti časi dokončno za nami. Pri ocenjevanju postavljamo vedno nove meje in opravljamo vse več analiz – vse le zato, da bi s priznanji nagradili res kakovosten pridelek medu. Poleg tega želimo čebelarje spodbujati k pridelavi sortnih vrst medu. Slovenija je sicer majhna, a ima zelo bogat izbor rastlin. Narobe bi bilo, če te naravne danosti ne bi znali izrabiti in ponuditi porabnikom najboljše, kar lahko dobimo iz narave. Vsem tem izzivom sledi tudi stroka. Tako smo letos med drugim prvič v državi začeli uradno ugotavljati vrste cvetnega prahu v medu, na podlagi česar bomo lahko ugotavljali geografske posebnosti slovenskega medu in dokazovali pravilnost deklarirane sorte. Ne nazadnje daje ocenjevanje medu dobro podlago tudi za promocijo pridelka – več o tem pa ob koncu prispevka.

Kako je potekalo letošnje ocenjevanje? V ocenjevanje je prispelo 338 vzorcev medu, to število pa je bilo zaradi letošnje slabe letine več, kot smo pričakovali največji optimisti. V konkurenci je bilo ocenjenih 331 vzorcev medu, sedem pa jih je komisija izločila zaradi prevelike vsebnosti vode (več kot 18,6 %). Od teh sedmih vzorcev je bil eden iz Slovenije, preostalih šest pa je bilo iz tujine. Kot smo pričakovali, je letos sodelovalo več čebelarjev, vendar z manjšim številom vzorcev. Tako se je ocenjevanja udeležil 201 čebelar iz osmih držav, in sicer iz Švedske, Švice, ZDA, Makedonije, Srbije in Črne gore, Bosne in Hercegovine, Hrvaške in Slovenije. Pred začetkom senzoričnega ocenjevanja smo naključno izbrali 96 vzorcev medu slovenskih čebelarjev in jih poslali v popolno analizo na Kmetijski inštitut Slovenije. Takšna analiza enega vzorca stane več kot petdeset tisočakov, vendar bo stroške na podlagi Uredbe poravnala država, čebelarji pa bodo rezultate po pošti prejeli na dom. Pred razglasitvijo rezultatov smo prejeli delne rezultate, na podlagi katerih smo ugotovili, da vsi vzorci izpolnjujejo merilo o vsebnosti HMF v medu, ki je za ocenjevanje postavljen precej strogo (10 mg/kg). V teh vzorcih so strokovnjaki testirali tudi vsebnost morebitnih ostankov sredstev za zatiranje varov v medu, in sicer amitraza in

kumafosa. Do razglasitve rezultatov nam je uspelo dobiti neuradne rezultate meritev, ki so kazali, da v vzorcih niso preokročene mejne vrednosti teh substanc. Vse vzorce, ki so bili po senzoričnem ocenjevanju kandidati za posebna priznanja, smo poslali še na testiranje glede morebitne vsebnosti antibiotikov in na preverjanje HMF-a. Te analize so bile opravljene na stroške organizatorja ocenjevanja. Tudi rezultati teh vzorcev so bili dobri (negativni), saj v nobenem vzorcu niso našli ostankov nedovoljenih antibiotikov. Torej tudi na tej podlagi lahko trdimo, da je med vama živo.

Pred leti so nasprotniki ocenjevanja trdili, da prejema diplome tudi vzorci, ki si tega ne zaslužijo. Seveda vseh prispelih vzorcev ni mogoče poslati v temeljite analize, ker bi bila v tem primeru kotizacija nekajkrat preizka, zato od čebelarjev zahtevamo izjavo. Kot kaže, smo imeli prav, da smo zaupali vam in vašim izjavam, saj so nas o tem prepričale tudi opravljene analize. Tisti, ki jim gredo ocenjevanja medu "v nos", bodo tako ali tako našli kaj novega, da bodo lahko omalovaževali dosežene rezultate in prejete diplome.

Letos je mednarodno komisijo sestavljalo trinajst članov. Razveseljivo je, da se povečuje število degustatorjev in da imamo vsako leto še koga, na katerega lahko računamo. Ker jih je bilo dovolj, jim je njihovo delo uspelo opraviti v enem dnevu. Rezultati so bili sicer na voljo takoj, vendar smo zaradi preverjanja z objavo počakali do razglasitve rezultatov, tako da čebelarji vse do konca niso vedeli, kdo so nagrajenci. Tako so bili prijetno presenečeni tako rekoč vsi dobitniki najvišjih priznanj.

Sklepni del ocenjevanja se je začel dopoldne s predavanjem doc. dr. sc. Nade Oršolič iz Zagreba z naslovom "Zdravje iz čebeljega panja". Predavateljica je ob pomoči asistentke, doc. dr. Lidije Šver, pred žal ne polno dvorano predstavila zdravilne lastnosti medu in propolisa pri zdravljenju različnih bolezni, opeklin in ran, poleg tega pa tudi svoje ugotovitve raziskav o vplivih zdravljenja za rakom obolelih miši z medom. Žal pa je zmanjkalo časa, da bi nam predstavila zdravilne lastnosti preostalih čebeljih pridelkov, tudi čebeljega strupa. To izjemno zanimivo in z dejstvi utemeljeno predavanje, ki smo ga posvetili onkološkim bol-

Najbolje se je odrezal čebelarški krožek OŠ Dobje.

Državni prvak Dominik Žvikart (v sredini)

Švicarski čebelarji izročajo semiskim čebelarjem uradno vabilo za obisk v Švici.

Letošnji šampioni po sortah

Najboljši v skupni razvrstitvi (z leve proti desni):
Dominik Žvikart, Aleš Rodman, Boštjan Bernetič in
Jože Turk

Čebelarji iz Slovenj Gradca so poskrbeli za
promocijo v svojem okolju. Levo
Janez Bauer, desno župan mestne občine
Slovenj Gradec Matjaž Zanoskar.

nikom in aktivistkam društva za pomoč ženskam z rakom dojk, ki so tudi same uspešno premagale to zahrbtno bolezen, je navdušilo vse navzoče.

Po predavanju smo v prostorih semiškega muzeja slovesno odprli razstavo panjskih končnic Nadje in Reneja Čopija. S to razstavo in priznanji v obliki panjskih končnic, na katerih je upodobljen kralj Matjaž, smo želeli letošnje ocenjevanje povezati z bogatim čebelarškim kulturnim izročilom.

Sklepne slovesnosti se je tudi tokrat udeležilo toliko čebelarjev, tudi čebelarjev iz tujine, da je bila dvorana Kulturnega doma Jožeta Mihelčiča spet premajhna. Poleg hrvaških čebelarjev, ki nas vsako leto obiščejo v velikem številu, so v Semič prispeli tudi čebelarji iz Švice in Srbije, to pa brez dvoma dokazuje, kako to ocenjevanje cenijo udeleženci zunaj slovenskih meja. Obiskala sta nas tudi namestnik švicarskega veleposlanika v Sloveniji in generalna direktorica direktorata za zdravo hrano pri MKGP, mag. Bety Breznik, a nas je morala zaradi službenih obveznosti, žal, predčasno zapustiti. Reden gost na podelitvah je semiški župan. Kot vsako leto doslej se je slovesnosti udeležil podpredsednik ČZS Franc Šivic z ženo Silvano ter v uvodu prikazal multimedijško predstavitev kranjske čebele. Svojo obljubo, ki jo je dal lani, je držal tudi predsednik ČZS g. Lojze Peterle in za cvetlični med, ki ga je poslal v ocenitev, prejel zlato priznanje. Žal je bil službeno zadržan in se sklepne slovesnosti ni mogel udeležiti. Letošnji program je popestril ansambel Korenine. Zanj je znana avtorica besedil za številne pesmi narodnozabavnih ansamblov ga. Fanika Požek napisala besedilo nove čebelarške pesmi, udeleženci pa so ta večer slišali njeno krstno izvedbo. Pobudnik za novo čebelarško pesem g. Andrej Sever je avtorici pesmi ge. Faniki Požek v zahvalo podaril zlat obesek z motivom čebele.

Po končani podelitvi smo se preselili v gostilno Pezdirc, nazdravili najboljšim in se zavrteli ob poskočnih vižah omenjenega ansambla. Predstavniki švicarskih čebelarjev so ob tej priložnosti izročili semiškemu čebelarjem uradno povabilo za obisk v Švici. Letos so bili namreč semiški

čebelarji na pobudo g. Draga Satoška gostitelji skupine švicarskih čebelarjev. Ker so bili navdušeni nad tistim, kar so videli, in nad gostoljubnostjo Semičanov, so nas povabili, naj jim prihodnje leto vrnemo obisk.

Pa pogledimo še letošnje rezultate mednarodnega ocenjevanja medu. Ugotovimo lahko, da je uspeh, dosežen na ocenjevanju v Semiču, le težko ponoviti. Tako se je krog zavrtel tudi letos in se razširil za kar nekaj novih imen uspešnih čebelarjev.

Najboljši vzorci posameznih sort so prejeli naziv šampion. Letos so te nazive prejeli:

- Aleš Rodman** iz Vipave za akacijev med,
- Aleš Staroveški** iz Sevnice za cvetlični med,
- Dominik Žvikart** iz Vuzenice za gozdni med,
- Martin Premru** iz Šentjermeja za kostanjev med,
- Julij Anton Gabersček** iz Tolmina za lipov med in
- Jože Turk** iz Dolenjskih Toplic za smrekov med.

Ker letos domala ni bilo hojovega medu, zaradi premajhnega števila vzorcev tudi nismo podelili naziva šampion.

Najuspešnejšemu čebelarškemu krožku smo podelili praktično nagrado. Posodo za med so prejeli člani čebelarškega krožka **OŠ Dobje**.

V konkurenci belokranjskih čebelarjev je bil najuspešnejši Bojan Zore iz Kočevja pri Črnomlju s smrekovim medom. Na drugem mestu je akacijev med **Josipa Penice** iz Metlike, na tretjem pa prav tako vzorec akacijevga medu, ki ga je pridelal **Vlado Augustin** iz Metlike.

Najboljši vzorec iz tujine je že nekaj let zapored iz Hrvaške. Letos je posebno priznanje prejela **Đurđica Mudrinjak** iz Zagreba za akacijev med.

Najboljši slovenski med, torej neke vrste državni prvak, je prejel posebno priznanje "zlati koš", ki so ga po motivu belokranjskega koša iz okolice Metlike izdelali v Zlatami Celje. Vzorec gozdnega medu je pridelal **Dominik Žvikart** iz Vuzenice in si s tem prislužil dragoceno priznanje in laskavi naslov.

V mednarodni konkurenci je letos prevladoval slovenski med. Nagrajenci so prejeli posebna unikatna

kristalna priznanja s podobo sv. Ambroža, izdelana v Rogški.

Prvo mesto je znova zasedel **Dominik Žvikart** iz Vuzenice,

na drugo mesto se je uvrstil akacijev med **Aleša Rodmana** iz Vipave,

na tretje mesto prav tako akacijev med **Boštjana Bernetiča** iz Kozine in

na četrto mesto smrekov med **Jožeta Turka** iz Dolenjskih Toplic.

Preostale rezultate si lahko ogledate na spletni strani ČD Semič http://users.volja.net/cd_semic/.

Kako lahko ocenimo letošnjo letino? Letina je bila sicer pičila, a kakovostna. Največ je bilo vzorcev akacijevga medu. Tokrat so se za točne izkazale besede vodje opazovalno-napovedovalne službe medenja g. Pavla Zdešarja, izrečene na predavanju v Novem mestu (pa ne samo tam), o izjemni kakovosti slovenskega smrekovega medu. Lahko trdim, da je bil smrekov med na tokratnem ocenjevanju najuspešnejši. Čeprav je bilo na ocenjevanju samo 16 vzorcev tega medu, so ti prejeli kar 15 zlatih in eno bronasto priznanje. V skupni uvrstitvi se je uvrstil na četrto mesto, med belokranjskimi vzorci pa na prvo mesto. K takšnemu uspehu so gotovo pripomogla tudi predavanja o gozdnem medenju, saj so sicer odlični smrekovec čebelarji velikokrat pošiljali na ocenjevanje kot cvetlični med.

Še nekaj v uvodu obljubljenih besed o promociji medu.

Šesto ocenjevanje medu v Pomurju

A. Matavž

Čebelarstva zveza društev Pomurja je letos že šestič zapored organizirala ocenjevanje medu. Kot po navadi so se ocenjevanja poleg domačih čebelarjev tudi tokrat udeležili čebelarji iz Avstrije, Madžarske in Hrvaške. Komisija je v ocenitev prejela 119 vzorcev medu, med temi pa je bilo kar 62 vzorcev akacijevga medu. Po številčnosti so jim sledili vzorci cvetličnega medu ter vzorci kostanjevega medu, ki jih je bilo 21. Najmanj je bilo vzorcev gozdnega medu, to pa nam jasno kaže, da letošnje vremenske razmere niso bile ugodne za pridelavo gozdnega medu.

Vzorci medu sta ocenjevali dve tričlanski komisiji. Ocenjevanje na državni ravni je potekalo 22. oktobra 2005 v prostorih Srednje kmetijske šole v Rakičanu.

Ocenjevalna komisija je letos podelila zlato medaljo 23 vzorcem, srebrno medaljo je prejelo 27 vzorcev, bronasto pa 39 vzorcev. Priznanje za sodelovanje je prejelo 31 vzorcev. Tudi letos so v vseh vzorcih že pred ocenjevanjem izmerili specifično elektrolitsko prevodnost in vsebnost vode. Ta pri nobenem vzorcu ni presegala mejne vrednosti za vrhunski med, to je 18 %. Povprečna vsebnost vode 15,5 % je merilo, ki nam pove, da so čebelarji

Po sporočilih in pogovorih s čebelarji so prejeta priznanja ponekod s pridom uporabili za promocijo medu v medijih. Tako so uspešno predstavili svoj uspeh čebelarji iz Slovenj Gradca. Čebelarje iz Straže in Dolenjskih Toplic je sprejel tamkajšnji župan, dogodek pa je bil tudi ustrezno zaznamovan v medijih. Glede na dozdajšnje izkušnje verjamem, da to niso bili osamljeni primeri. Tudi o ocenjevanju samem je bilo mogoče precej slišati in prebrati, in prav to je tisto, kar čebelarji najbolj potrebujemo – pozitiven pristop do našega pridelka v javnosti. O nepravilnostih se pogovorimo in po potrebi "zlasajmo" med seboj, hkrati pa poskrbimo, da bo med v javnosti še naprej veljal za zdravo živilo.

Organizacije ocenjevanja medu si skoraj ni mogoče zamisliti brez podpore številnih donatorjev. Njim gre zahvala za tako bogat izbor priznanj in še za marsikaj drugega. Tako kot vedno doslej se je na tem področju posebno potrudil g. Andrej Sever in s tem veliko prispeval k uspešni izvedbi letošnjega ocenjevanja.

Z ljudskim izročilom so povezani tudi različni skрати in podobna mitološka bitja. Ob koncu tokratnega ocenjevanja smo ugotovili, da nam jo je pošteno zagodel tiskarski skrat. Kljub pravilnim podatkom, ki smo jih oddali v tiskarno, je v zborniku rezultatov v naslovu tabele z rezultati nastala namesto sedmice šestica in namesto letnice 2005 letnica 2004. Prosim, da skratovo aktivnost ali tiskarjevo napako popravite s prvim svinčnikom, ki vam bo pri roki.

med dovolj časa pustili zoreti in panju.

Tudi letos so bili najbolje ocenjeni vzorci akacijevga medu, saj so kar 20 od 23 zlatih medalj prejeli prav ti vzorci. Znova je bilo potrjeno dejstvo, znano že s prejšnjih ocenjevanj, da je namreč v Pomurju doma akacijev med vrhunske kakovosti. Povprečna ocena vzorcev akacijevga medu je bila 26,85 točke. Vzorci cvetličnega medu so prejeli povprečno oceno 25,63 točke, vzorci kostanjevega medu pa 22,27 točke. Nekoliko nižja povprečna ocena letošnjih vzorcev kostanjevega medu seveda ne pomeni, da je zato tudi slabše kakovosti. Nasprotno, gre za zelo kakovosten med, vendar je letos v veliki meri pomešan z lipovim medom, zato ima zelo izjemo prijeten okus in aromo, vendar to za sorto ni značilno.

Najboljši med so pridelali:

- Tretje mesto so si z enakim številom točk, to je 30,33, razdelili akacijev med Alojza Sukiča iz Grada na Goričkem, akacijev med Jožeta Trstenjaka iz Gibine pri Ljutomeru, akacijev med Kolomana Kozica iz Ivajnsčevca in akacijev med Bükija Livieja iz Madžarske.
- Drugo mesto je z enakim številom točk kot zmagovalc, vendar z višjo vsebnostjo vode, ki je drugo merilo za

razvrstitev, zasedel akacijev med Franca Belcla iz Presike pri Ljutomeru.

- Že nekaj let zapored so najboljši vzorci akacijevga medu iz Pomurja. Naziv šampion kakovosti medu 2005 je letos prejel vzorec čebelarja iz Goričkega. Tako je najvišje priznanje za svoj akacijev med prejel Ferdinand Merklin iz Vadarcev.

Podelitev priznaj je letos prvič potekala v okviru Festivala medu, ki ga je v najstarejšem gradu v Sloveniji,

Podeljevanje priznanj je bilo slovesno.

Gradu na Goričkem, organiziral Krajski park Goričko. Čebelarjem je priznanja podelil direktor Krajskega parka Goričko g. Janko Halb. V okviru Festivala medu so čebelarji iz Pomurja na ogled in pokušino postavili svoje čebelje pridelke. Mladi člani čebelarskih krožkov iz osnovnih in srednjih šol, ki so sodelovali tudi v ocenjevanju medu, so v okviru delavnic prikazali izdelavo sveč, okraševanje izdelkov iz lecta in pripravo izdelkov z medom.

Ferdinand Merklin z ženo pred svojim čebelnjakom, je prejel šampiona za kakovost medu.

Na evrokovanec sodi kranjska čebela

Janez Gregori

To besedilo je bilo 2. novembra letos že objavljeno v Kmečkem glasu. Zaradi aktualnosti ga v skoraj nespremenjeni obliki posredujemo tudi bralcem Slovenskega čebelarja.

Novinarka Darinka Sebenik je 19. oktobra 2005 v Kmečkem glasu povzela novico, da je Slovenija dobila možnost za oblikovanje hrbtna, t. i. nacionalne strani evrokovancev za osem različnih vrednosti. Na tej strani so sicer nacionalni simboli vsake države članice t. i. evroobmočja. Kovanci naj bi prišli v obtok januarja 2007. Na njih naj bi bili upodobljeni tudi dve živali, lipicanec in štokljka. Za našega lipicanca vsi dajemo roko v ogenj; za štokljo pa o tem nisem prepričan – prepričan sem celo, da bi si častno mesto na kovancu bolj zaslužila kranjska čebela. Ker se kot čebelar in biolog že dalj časa poglobljam v zgodovinska in biološka dejstva glede naše čebele, poklicno pa se kot ornitolog ukvarjam s ptiči, naj predlagano zamenjavo tudi utemeljim.

S štokljo je mišljena nam vsem znana bela štokljka (pri nas namreč gnezdi tudi črna, ki je manj znana, a je v marsičem celo zanimivejša od svoje bele sestrične). Seveda imamo štoklje vsi radi, vsi jih nestrno pričakujemo, da se spomladi vrnejo z juga in nam delajo družbo do jesenskih dni. Ne moremo pa trditi, da bi v čem simbolizirale Slovenijo. Rekli bi kvečjemu, da simbolizirajo prihod pom-

ladi. Tako kot lastovke.

Kot gnezdilec je bela štokljka široko razširjena po Evropi, predvsem v njenem vzhodnem in severnem delu do Skandinavije, kjer je marsikje veliko številnejša kot pri nas. Gnezdi ponekod v Aziji, vse do Kitajske, pa tudi v Severni Afriki in celo na njenem skrajnem jugu. Dejstvo, da gnezdi tudi v Sloveniji, ni nekaj takega, s čimer bi lahko pomahali Evropi.

In kranjska čebela? Pričakovano je ugovor, da je tudi ta, tako kot štokljka, razširjena na veliko večjem prostoru, kot je Slovenija, in zato ni nič boljša od štoklje. Nekaj je sicer res, vendar ... Zajec, in to velik, tiči v drugem gmu. Že to, da našo čebelo tudi v tujih jezikih imenujejo kranjska, nekaj nakazuje.

V biološki znanosti je točno določeno, kako strokovnjaki poimenujejo posamezne nove sistemske kategorije, kot so npr. živalske vrste in podvrste. Ključnega pomena je kraj, iz katerega izvirajo osebk (tipi) in na podlagi katerega so opisali in poimenovali, recimo, novo podvrsto. Ta kraj ali območje je tako imenovano tipsko nahajališče, je neke vrste krstni list te podvrste. Ko je A. Pollmann leta 1879 (v nemščini) objavil pregled različnih podvrst čebel v Evropi in bližnji sosesčini, je med njimi predstavil tudi našo. Dal ji je znanstveno ime *Apis mellifera camica*, ki velja še dandanes, ob njem pa je zapisal še nemški imeni

Krainische Biene in Krainer Biene, kar v obeh primerih pomeni kranjska čebela. Ime kranjska ji je dal zato, ker so mu čebele dostavili iz takratne Kranjske, točneje, iz Podsmreke pri Višnji Gori.

Strokovno dokazati, da je tipsko nahajališče (locus typicus) kranjske čebele pri nas, ne bi smel biti pretrd oreh, vsekakor pa gre za dokument odločilnega pomena, s katerim bi res lahko mahali. Apetiti po kranjski čebeli so veliki, marsikdo v tujini bi si jo rad prilastil, to pa je videti tudi po tem, da počasi speljuje vodo na svoj mlin. Nas pustijo pri miru, zadeve pa urejajo drugod. Po evropsko.

Ob 100-letnici organiziranega čebelarstva v Kamniku in okolici

Gregor Mlakar

Vsake toliko časa tudi čebelarji praznujemo kakšno okroglo obletnico. Znano je, da se ljudje na takšen ali drugačen način že tisočletja ukvarjajo s čebelarstvom, naposled pa se je med čebelarji pojavila tako želja kot potreba po združevanju in bolj organiziranem delovanju.

Tako je bilo leta 1873 v Ljubljani ustanovljeno Kranjsko društvo za umno čebelo, ki se je po dveh letih preimenovalo v Slovensko društvo za umno čebelo. Leta 1898 je sledila ustanovitev Čebelarkega društva za Kranjsko, Štajersko, Koroško in Primorsko, to pa se je po prvi svetovni vojni preimenovalo v Čebelarstvo društvo za Slovenijo. Istega leta je začelo izhajati tudi glasilo Slovenski čebelar, ki izhaja še dandanes. To društvo je v svojih pravih tudi določilo, da je mogoče na območju njegovega delovanja ustanovljati podružnice. Prva podružnica na slovenskih tleh je bila ustanovljena 20. januarja 1905 v Kamniku. To je bila Čebelarstva podružnica Kamnik s sedežem v Kamniku (Slovenski čebelar, št.2/1905) in z 21 člani (SČ, št.1/1906), njihovo število pa se je do leta 1912 povečalo že na 61 (SČ, št.1/1931). V podružnico so bili včlanjeni tudi čebelarji iz sosednjih krajev, zlasti iz Komende, Lukovice, Mengša, Radomelj, Trzina, Domžal ter Dola pri Ljubljani. Sicer pa je težko govoriti, da so na kamniškem območju "še" takrat začeli organizirano čebelariti. Dokument tega časa je tudi spodnja fotografija, ki je nastala leta 1912 na čebelarškem shodu, ki so ga pripravili čebelarji in godbeniki na Kužni nad Olševkom pri Kamniku ob odprtju novega čebelnjaka v lasti velikega čebelarja g. Jakoba Virienta (slika 1). Znano je tudi, da je g. Jakob Virient od leta 1905 naprej objavil več prispevkov v Slovenskem čebelarju. Prav tako je v SČ, letnik 1900, omenjenih pet čebelarjev z območja Kamnika. Tako so v imenik udov Slovenskega čebelarkega društva za leto 1900 uvrščeni: Janez Grkman, Jože Mrak, Anton Plahutnik, Josip Sadnikar ter Jakob Virient.

Po koncu druge svetovne vojne leta 1945 je bila v Ljubljani ustanovljena Čebelarstva zadruga za Slovenijo. Čebelarstvo na območju Kamnika se je reorganiziralo in

Sami se za zdaj zadovoljujemo predvsem s tem, da govorimo, kako radi imamo kranjsko čebelo in kako jo na vsak način želimo ohraniti. Zdaj imamo priložnost, da naredimo velik korak naprej, da naredimo nekaj odločnega in odmevnega, da torej tudi na takem mestu, kot je kovanec, pokažemo, kaj je naše, kaj je res slovensko.

Mnenje uredništva:

Uredništvo podpira predlog avtorja gornjega prispevka in predlaga UO Čebelarstva zveze Slovenije, da ga podpre in posreduje ustreznim državnim institucijam.

tako je še istega leta začela delovati tudi Čebelarstva družina Kamnik. Že leto pozneje se je združila v Čebelarstvo podružnico Domžale, ki je delovala do leta 1956, ko so bile čebelarstva podružnice znova reorganizirane. Čebelarstva podružnica Domžale se je preimenovala v Čebelarstvo društvo Kamnik-Domžale s sedežem v Kamniku, članice tega društva pa so bile čebelarstva družine iz Domžal, Kamnika (Čebelarstva družina Janka Malešiča), Krtine, Lukovice ter Radomelj. Čebelarstva Zadruga Slovenije se je pozneje preimenovala v Zvezo čebelarških društev Slovenije in nazadnje v Čebelarstvo zvezo Slovenije.

Čebelarstvo na območju Kamnika se je znova reorganiziralo leta 1983, ko je Čebelarstva družina Janka Malešiča (Kamnik) postala Čebelarstvo društvo Kamnik.

V okviru društva vsako leto organiziramo strokovna predavanja, izlete po Sloveniji, tradicionalno srečanje čebelarjev na Plemenilni postaji Josipa Verbiča na Kopsičih v Kamniški Bistrici, tradicionalen pa je postal tudi obisk čebelarstva razstave v Celju. Dobro sodelujemo s sosednjimi čebelarstvi, v prihodnje pa bomo to sodelovanje skušali še okrepiti. V tem letu smo odlično sodelovali s Čebelarstvo svetovalno službo na ČZS. Tako smo skupaj pripravili predavanje in delavnice o uporabi alternativnih sredstev za zatiranje varoe. Udeležba je presegla vsa pričakovanja, vsa zahvala za to pa gre članom ČD Kamnik. Prav tako lepo sodelujemo z Veterinarsko službo ter s Čebelarstvo zvezo Slovenije, hkrati pa čutimo, da bilo treba sodelovanje s ČZS še okrepiti. Čebelarstvo društvo Kamnik ima v svoji lasti plemenilno postajo na Kopsičih v Kamniški Bistrici, poimenovano po pokojnem velikem čebelarju prof. Josipu Verbiču, ki je leta 1932 tudi spodbudil njeno ustanovitev. Ob pomoči banske uprave in kmetijskega ministrstva je Čebelarstva podružnica Kamnik plemenilno postajo na Kopsičih odprla 29. 6. 1932. Kamniški čebelarji so ob pomoči sosednjih društev postajo v celoti obnovili leta 1969. Dolga leta je bil njen vodja zdaj že pokojni Ivan Stare iz Kamnika. Na postajo so čebelarji iz okoliških krajev v plemenilčkih nosili matice na oploditev.

Tako kot v večini društev je tudi naša največja težava starostna struktura našega članstva, saj je čedalje več starejših članov, ki so bili in so še zdaj steber našega društva. Vendar, če se bo nezanimanje mladih za čebelarstvo nadaljevalo še naprej, se bodo čebelarke vrste zdesetkale! V naše društvo je sicer včlanjenih 60 čebelarjev, vendar njihova vnema za dejavno delo v društvu z izjemo nekaj posameznikov počasi pojenjuje. Razlog za to gre verjetno iskati v modernem načinu življenja, ko se vsi pehamo

za ubogi tolar in nam zato primanjkuje časa za prostovoljno društveno delo.

Slovesna proslava Čebelarkega društva Kamnik ob njegovem častiljivem jubileju je bila 24. novembra v Kulturnem domu v Kamniku. Po krajšem kulturnem programu smo vsem zaslužnim članom podelili tudi zahvale in priznanja. Ob tej priložnosti smo izdali tudi Kroniko čebelarjenja na Kamniškem.

Poročilo s sedme seje upravnega odbora Čebelarke zveze Slovenije

(Nadaljevanje iz 11. številke Čebelarja)

Potem je UO sprejel poročilo o poslovanju Čebelarke zveze Slovenije v obdobju od 1. 1. do 31. 8. 2005 in sprejel:

Sklep št. 111: Upravni odbor Čebelarke zveze Slovenije sprejme poročilo o poslovanju Čebelarke zveze Slovenije v obdobju od 1. 1. do 31. 8. 2005. Sprejel je tudi obračun dela organov in komisij ČZS od 1. 1. do 30. 6. 2005.

Sklep št. 113: Upravni odbor Čebelarke zveze Slovenije imenuje za novega člana komisije UO ČZS za izobraževanje poleg dozdajšnjih članov komisije, tj. g. Pumata, g. Robba, g. Boštjančiča, g. Rozmana in g. dr. Rončevića, še g. Ivana Pehanta.

Na predlog g. Franca Šivica je UO namesto dozdajšnjega neaktivnega člana Sveta za čebelarstvo pri MKGP g. dr.

Rončevića za člana Sveta imenoval g. Antona Tomca in soglasno sprejel:

Sklep št. 114: Upravni odbor Čebelarke zveze Slovenije imenuje za člana Sveta za čebelarstvo pri MKGP g. Antona Tomca, tako da sta od 1. 10. 2005 naprej kot predstavnik ČZS člana strokovnega sveta za čebelarstvo pri MKGP g. Franc Šivic in g. Anton Tomec.

Po končani seji je g. Boštjan Noč zainteresiranim predstavil zadnjo različico predloga uredbe za leto 2006, navzoči pa so jo podprli. Besedilo predloga uredbe bo v ponedeljek, 3. 10. 2005, poslano v postopek sprejemanja na MKGP.

Po zapisniku tajnika Antona Tomca poročilo pripravil urednik Janez Mibelič.

VABILO NA POSVETOVANJE O ČEBELARSKEM TURIZMU

Vse čebelarje, ki jih zanima čebelarski turizem vabimo, da se udeležijo posvetovanja na to temo, ki bo v soboto 3. decembra 2005 s pričetkom ob 10 uri na Čebelarskem centru Slovenije na Brdu pri Lukovici. Posvet se bo končal predvidoma ob 13 uri s prijetnim druženjem. Poleg predstavitve čebelarke turistične ponudbe, bodo zanimiva tudi predavanja na to temo. Ogedalati si boste tudi razstavo te dejavnosti in čebelarskih spominkov. Ob dvanajsti uri pa bo novinarska konferenca. Vsem, ki se želite ukvarjati s to dejavnostjo priporočamo, da se posvetovanja udeležite, vstop je prost.

Podpredsednik ČZS in predsednik komisije za kulturno dediščino
Franc Šivic

Ugodno — kozarci za med

Firma

STENKO d.o.o.

Špruha 3 – TRZIN – ☎ (01) 562 17 22

DELOVNI ČAS:

ponedeljek–petek:

7.00 do 16.00

sobota: 7.30 do 12.00

Čebelarjem ponujamo steklene kozarce po ugodnih cenah: 720 ml (grlo Ø 82 mm) po 32,64 SIT/kos (rimfuza), pakirani po 37,44 SIT/kos. 370 ml (grlo Ø 66) po 26,40 SIT/kos, pakirani po 30,40 SIT/kos, pokrove, zlato lakirane, 0,82 mm, po 16,60 SIT/kos, in 0,66 mm po 13,60 SIT/kos. Po dogovoru naročeno blago tudi dostavimo.

ČLANARINA ČZS ZA LETO 2006

Upravni odbor Čebelarске zveze Slovenije je na svoji redni seji, 18. NOVEMBRA 2005, sprejel sklep o članarini ČZS za leto 2006. Članarina ČZS za leto 2006, skupaj z naročnino za revijo Slovenski čebelar in s čebelariskim koledarjem za leto 2006, je **8.500,00 SIT na člana**.

Znižana članarina za člane, ki so izpolnili 80 let starosti, čebelarске krožkarje ter čebelarje -invalidе I. stopnje je **4.200,00 SIT**, članarina po 12. členu Pravil ČZS za družinske člane (čebelarje, ki živijo v skupnem gospodinjstvu) je **4.200,00 SIT**, vendar brez naročnine na revijo Slovenski čebelar.

Blagajnikom bomo novembra poslali sezname članov, čebelariski koledar pa bodo društva lahko prevzela predvidoma na sedežih območnih čebelariskih zvez v drugi polovici decembra.

Članom ČZS omogočamo še naslednje ugodnosti:

- pravico do enega brezplačnega oglasa v naši reviji
- do 10 odstotkov popusta v skoraj vseh čebelariskih trgovinah.

Blagajnike oziroma vodstva čebelariskih društev prosimo, da najpozneje do konca januarja 2006 zberejo članarino in jo nakažejo na transakcijski račun ČZS, št. 18300-0013332037. V okence Sklic na št. obvezno vpišite šestmestno šifro vašega društva.

Naročnina za naročnike (nečlane) za leto 2006 je 10.000 SIT, za tujino 50 USD ali 42 EUR.

Blagajnikom in vodstvom čebelariskih društev se zahvalujemo za njihovo požrtvovalno delo.

NAGRADA DRUŠTVU ZA VSAKEGA NOVEGA ČLANA

Da bi v našo organizacijo – Čebelarско zvezo Slovenije – vključili čim več članov, je upravni odbor ČZS sklenil, da čebelariskemu društvu za vsakega novega člana ob plačilu članarine za ČZS pripada nagrada v višini 1.700,00 SIT (to je 20 % članarine). Društva torej za nove člane v letu 2006 nakažejo ČZS 6.800,00 SIT, razliko 1.700,00 SIT pa obdržijo kot nagrado.

Upravni odbor ČZS

25. IN 26. MARCA 2005 VABI ČZS NA XXVIII. DRŽAVNI ČEBELARSKI SEMINAR IN ČEBELARSKO PRODAJNO RAZSTAVO V CELJE

Čebelarška zveza Slovenije bo v sodelovanju s Celjskim sejmom in hkrati s sejmom cvetja Flora **V SOBOTO, 25., IN V NEDELJO, 26. MARCA 2006**, organizirala dvodnevni XXVIII. državni čebelariski seminar in mednarodno čebelarško prodajno razstavo. Za goste sejma Flora bomo na ploščadi med dvoranama skupaj organizirali tudi medeno tržnico. Seminar bo dvodnevni in bo potekal v dvorani **CELJSKEGA SEJMA V CELJU, Dečkova 1**.

V dvorani sejma bo tudi mednarodna prodajna čebelarška razstava, na ploščadi pa medena tržnica. Prijave razstavljavcev sprejema **Celjski sejem (tel. 03 54 33 229)** do 15. februarja 2006.

*Vljudno vabljeni vsi slovenski čebelarji in ljubitelji čebel!
Čebelarška zveza Slovenije in Celjski sejem*

OBVESTILO DRUŠTVOM

Komisija za imenovanja in odlikovanja Čebelarске zveze Slovenije prosi vsa društva, ki bodo v letu 2006 praznovala okrogle obletnice delovanja in organizirala proslavo jubileja, da do konca januarja 2006 o tem pisno obvestijo komisijo. Dopis pošljite na ČZS, Brdo pri Lukovici 8, 1225 Lukovica, s pripisom "Za komisijo za odlikovanja".

Predloge za podelitev odličij Antona Janše I. stopnje naj čebelarška društva pošljejo **do 31. januarja 2006**.

Komisija za imenovanja in odlikovanja pri ČZS

V spomin

Vse pisce osmrtnic prosimo, da pri imenu pokojnika navedejo tudi datum ali vsaj letnico rojstva in smrti. Ta podatek pogosto potrebujejo pisci različnih zgodovinskih spisov, npr. društvenih zbornikov, kot tudi drugi. Vsem lepa hvala.

Uredništvo

FRANC TRČEK

Narava je že začela oblačiti svoja najlepša jesenska oblačila, ko nas je zapustil dolgoletni član Franc Trček. Tih, prijazen, nevsiljiv, a vedno pripravljen pomagati z nasveti ali kako drugače.

Človek, ki mu narava veliko pomeni, pogosto vstopa v stik z njo tudi prek živali in Francu so pri tem pomagale čebelice. Z nekaj panji je začel samostojno čebelariti že leta 1952, in kot je v navadi pri ljubiteljskih čebelarjih, je imel enkrat več, drugič manj čebeljih družin. Kot član ČD Žiri je bil zelo dejaven pri graditvi čebelarskega doma, prav tako pa tudi pri drugih čebelarskih aktivnostih. Za svoje delo na čebelarskem področju je prejel odličji Antona Janše III. in II. stopnje.

Ko je začutil, da mu moči ne dopuščajo več skrbeti za njegove čebele, je skrb zanje prepustil svoji hčerki, ki očetovo čebeljo dediščino vodi naprej. Čebelarski prijatelji iz ČD Žiri smo mu hvaležni za njegov prispevek k delu društva, zato ga bomo ohranili v zelo lepem spominu.

ČD Žiri

JOŽE MAROH

Oktober smo se čebelarji ČD Turnišče za vedno poslovili od našega dobrega čebelarskega prijatelja in dolgoletnega člana Čebelarskega društva Turnišče.

Že kot otrok je opazoval, kako čebele letajo s cveta na cvet in nabirajo med, vendar takrat še ni pomislil, da jim bo nekoč postal tako zvest in da bodo lep del njegovega življenja tudi njegove spremljevalke. Skrivnosti čebeljega panja je začel odkrivati leta 1955 na državnem posestvu v Podlehniku, kjer sta skupaj s pokojnim bratom in daleč naokoli znanim čebelarjem Ivanom skrbela za 120 družin. Že prvo leto je spoznal vse lepote in tegobe prevoznitstva. Mlad in neizkušen je moral s čebelami na pot na jadranski otok Čiovo in tedaj je spoznal, da med ni vedno sladek. Naslednja leta je prepotoval in spoznal lepote cvetočih krajev Dalmacije in Gorskega Kotarja, v katerih je preživel čudovite dneve in se veselil dela s čebelami.

Ko si je ustvaril družino, je kupil 30 čebeljih družin. Z dobrim delom in izkušnjami je kaj hitro povečal svoje čebelarstvo na 120 družin. Med prvimi v Sloveniji je začel pridelovati matični mleček ob navzočnosti matice. Kupil si je tudi tovornjak, s katerim je svoje čebele prevažal po Sloveniji, Liki, Slavoniji in Vojvodini.

Zaposlil se je kot čebelar na domu pri podjetju Medex. S tem se je čebelam zapisal za celo življenje, saj je vso delovno dobo delal kot čebelar in se kot tak tudi upokojil. Jože je bil zvest in vdan čebelar, pri njegovem delu ga je podpirala vsa družina, še posebej nepogrešljiva pomočnica in trdna opora pa mu je bila njegova žena. Čebelam se ni mogel odpovedati niti takrat, ko je njegovo telo že hudo izčrpala bolezen, saj je na koncu svojega življenja še poskrbel za njihovo preživetje. Za svoje delo je prejel odličji Antona Janše III. in II. stopnje.

V spominu ga bomo ohranili kot dolgoletnega, zvestega in tudi ustanovnega člana društva, predvsem pa kot dobrega človeka.

ČD TURNIŠČE

PETER MOČILNIK (1939—2005)

Četudi že jesen, sonce greje, vabi vse, in kranjske sivke še po zadnje kaplje, še po zadnje drobtinice prahu polete, vrmejo se v panj, razen ene ... (M. Kavčičnik)

Petru Močilniku je zibelka stekla 28. junija leta 1939 na Lokovici nad Prevaljami, v številni kmečki družini. Še kot otroku in ko je v družbi sester in bratov odraščal v fanta, mu je v dušo zlezla narava z vsemi svojimi lepotami. Osnovna šola na Holmecu mu je dala prvih učenosti, nato pa je v Poljčah končal nižjo kmetijsko šolo. Ob delu je končal še ekonomsko šolo in od takrat delal kot organizator avtomatske obdelave podatkov.

Peter je bil dober mož in družinski oče, marljiv delavec, priljubljen in spoštovan sosed. Čas pa je našel tudi za številne druge dejavnosti, saj je bil med drugim ribič, prepeval je v domačem zboru Vres, sodeloval v gledališki skupini Prevalje - Mežica, bil predsednik sindikata in predsednik delavskega sveta v svojem podjetju ter član sveta Krajevne skupnosti Prevalje.

Namenoma povsem na koncu omenjamo njegovo delo in življenje čebelarja, saj je bil svojim čebelam in Čebelarskemu društvu Prevalje ne samo vdan, ampak je zanje tudi živel. Čebelariti je začel pred 25 leti, imel je do dvajset čebeljih družin, za katere je ves čas vzorno skrbel. V čebelarskem društvu je opravljal različne naloge, zadnji dve leti pa ga je kot predsednik tudi uspešno vodil. O njegovem dejavnem delu pričajo odličji Antona Janše III. in II. stopnje ter certifikat nacionalne poklicne kvalifikacije čebelar/čebelarka. Njegovi vztrajnosti gre zahvala, da je lani jeseni izšel čudovit bilten in

da se lahko s ponosom spominjamo odmevnega praznovanja 90-letnice prevaljskega čebelarstva društva.

Peter je živel polno, bogato življenje, temu njegovemu velikemu bogastvu, ki ga je nosil v svojem srcu in ga tudi razdajal, pa na žalost manjka krona tistih nekaj jesenskih let življenja, ki se ga ni še niti dotaknila.

Za ČD Prevalje
Kavtičnik - Vogel

ŠTEFAN VEBER (1959–2005)

Če se peljemo od Stoparjevega mosta proti Šentanelu, kmalu zagledamo v breg naslonjeno domačijo. Bela hiša, polna rož, majhen urejen hlev, okrog katerega je vse polno sadnega drevja, skrbno obdelani travnik in njive, na vrhu, ob robu košenice, pa čebeljak, iz katerega izletavajo zdrave čebele, kakor da bi čuvale domačijo, ki že od daleč kaže, da so v njej doma pridne roke. Od tod se poslavlja Štefan Veber, star komaj 45 let.

Po osnovni šoli se je odločil za poklic strugarja, pozneje je ob delu končal še tehniško šolo. Rad je imel svoj poklic, med sodelavci pa bil priljubljen in spoštovan. Njegova velika ljubezen so bile čebele, ki jih je najprej spoznal in vzgajal skupaj z očetom, po očetovi smrti pa je za čebele skrbel sam in jim namenjal tudi vse več svojega prostega časa. Uredil si je opazovalno postajo, njegove ugotovitve o medenju pa so s pridom uporabljali vsi čebelarji v okolici. Kot član upravnega odbora Čebelarstva društva Prevalje si je prizadeval za boljše čebelarjenje in izboljšanje kakovosti čebeljih pridelkov. Za svoje delo je prejel odličje Antona Janše III. stopnje, lani pa si je pridobil tudi nacionalno poklicno kvalifikacijo čebelar/čebelarica. Člani Čebelarstva društva Prevalje bomo pogrešali zlasti njegovo inovativnost in prizadevnost v čebelarjenju.

Za ČD Prevalje
Kavtičnik - Vogel

IVAN GORJUP (1933–2005)

S tesnobo v srcih smo se bloški čebelarji poslovili od dolgoletnega člana našega društva Ivana Gorjupa.

Rodil se je leta 1933 v vasi Kramplje na Blokah. Že leta 1942 so mu italijanski okupatorji ubili očeta. Mati se je s štirimajhnimi otroki s težavo prebijala skozi življenje. Takoj po koncu druge svetovne vojne se je zaposlil v Kmetijski zadrugi Ravnik na Blokah. Opravil je vozniški izpit in se kmalu zaposlil v trgovskem podjetju Metalka Ljubljana, kjer je kot poklicni voznik delal vse do upokojitve. Ponosen je bil na svoje članstvo v Združenju šoferjev in avtomehnikov. Ves čas je z gledno skrbel za svojo ostarelo mater, ki je ostala sama na kmetiji. Takoj po upokojitvi se je preselil v svojo rojstno hišo v Kramplje. Skrbno je obdeloval kmetijo. Njegova

največja ljubezen pa so bile čebele, ki jim je ostal zvest od rane mladosti do konca življenja. Veliko je pomagal pri delu Čebelarstva društva Bloke. Kot mentor je pomagal številnim mladim čebelarjem pri premagovanju začetniških težav. Številnim čebelarjem je podaril nešteto čebeljih družin.

Za svoje prizadevno delo v čebelarstvu je Ivan prejel odličje Antona Janše III. in II. stopnje.

Ivanove čebele so izgubile skrbnega čebelarja, člani ČD Bloke sposobnega in prizadevnega mentorja, družina pa skrbno gospodarja. Ohranili ga bomo v lepem spominu.

Tajnik ČD Bloke Janez Zakrajšek

IVAN KRANJC (1930–2005)

Bloški čebelarji smo se poslovili tudi od našega dolgoletnega člana Ivana Kranjca. Rodil se je pred 75 leti v vasi Studeno na Blokah. Življenjska usoda je hotela, da je ostal doma in s svojo družino obdeloval zemljo, ki jo je nadvse ljubil. Že leta 1950 je ugotovil, da je njegova rojstna vas primerna za čebelarjenje. Svojim ljubljankam čebelarjem je ostal zvest kar 55 let. Kot dober čebelar je bolj malo govoril, imel pa je vedno veliko močnih zdravih čebeljih družin. Mlajšim čebelarjem je bil tudi vedno pripravljen pomagati z nasveti za umno čebelarjenje.

Tvoja družina, tvoje čebele in bloški čebelarji te bomo pogrešali. Ohranili te bomo v lepem spominu. Prepričani smo, da bo sin Janez postal uspešen čebelar.

Tajnik ČD Bloke Janez Zakrajšek

JOŽE TURK (1929–2005)

Letos jeseni smo se člani Čebelarstva društva Barje poslovili od našega dolgoletnega člana Jožeta Turka.

Kar verjeti ne moremo, da smo se že drugič v tem letu zbrali na kraju slovesa in da se Jože ne bo nikoli več vrnil k svojim

nadvse ljubljnim čebelarjem, ki so se tedaj tudi že pripravljale na svoj zimski počitek.

Jože je bil pogumen in vnet čebelar, saj je čebelaril na Barju, v lški in tudi na Dolenjskem, v daljni Stari vasi. Pogrešale ga bodo te njemu tako ljube žuželke, pogrešali ga bomo tudi mi, saj je z nami drugoval več kot 30 let. S svojimi izkušnjami nas je bodril v slabih časih, teh pa ni bilo malo. Vsakomur, ki je bil v težavah, je priskočil na pomoč, vse dokler ni tudi sam hudo zbolel, a je svojo bolezen dolgo časa skrival pred nami. Zdaj zanj ni več trpljenja, ne bolečine, zaman je bil njegov boj, zaman vsi dnevi upanja, saj je bila bolezen močnejša od življenja.

Jožeta in njegove vrline bomo ohranili v najlepšem spominu.

Barjanski čebelarji

EDI ŠTERN (1915–2005)

*Na sončnem pobočju bo Edi počival,
nedaleč od doma, kjer je živel,
pri delu s čebelami vedno je užival,
izkušnje deliti je vedno želel.*

Septembra, ko se v gozdovih začnejo spreminjati barve, ko zapiha jesenski veter in ko se čebele in narava v celoti začnejo pripravljati na zimski počitek, smo se na zagorskem pokopališču za vedno poslovili od našega vestnega čebelarja Edija Šterna.

Rojen je bil na silvestrovo leta 1915 v Kisovcu. V družini je bilo sedem otrok. Njegov oče je bil jamski nadzornik. Kljub končani trgovski šoli je tudi Edi ostal zvest tradiciji rudarskega poklica, saj je rudnik v Zagorski dolini obstajal kar 240 let. Ker je bil nadarjen in sposoben, ga je uprava rudnika vpisala v nadzorniško šolo v Celju. Druga svetovna vojna je tako kot marsikateremu tudi njemu prekrizala vse načrte. Med vojno se je pridružil partizanom. Po osvoboditvi je nadaljeval in končal šolanje na srednji tehniški šoli v Ljubljani, potem pa se je znova zaposlil v rudniku. Upokojil se je kot glavni poslovodja l. 1966.

Edi je zelo rad igral nogomet, pomagal pa je tudi pri graditvi športnega doma Proletarec in Tinetove kočice na Čemšenški planini.

Čebelarjenje je bilo ena izmed velikih ljubezni v njegovem življenju. Na tem področju je bil popoln samouk. Najprej je pri čebelarju Ocepku v Colniščah kupil dve družini. Na vrhuncu svojega čebelarjenja je imel kar tri čebelnjake na Izlakah, v Zagorju in pod Prvinami, v njih pa je bilo skupaj 60 družin. S sosedom Francetom Gunom, ki je bil zelo uspešen čebelar, sta izmenjavala izkušnje in tako izpopolnjevala svoje znanje o čebelah.

Edi je bil vsa leta do svoje hude bolezni, ki ga je položila v posteljo, zelo dejaven član ČD Zagorje. Med drugim je bil podpredsednik društva, 25 let pa je vodil blagajniške poste. Njegove knjige so bile vzorno urejene in pisane z izjemno lepo pisavo. Vedno je bil natančen, delaven, gospodaren, ukazeljen, raziskovalen, kolegialen, nesebičen, ustrežljiv, skratka, imel je vse vrline, ki jih potrebuje dober čebelar. Svoje izkušnje je vedno rad posredoval mlajšim čebelarjem. Za svoje delo na področju čebelarstva je prejel vsa najvišja čebelarska priznanja.

Veliko smo prejeli iz njegove zakladnice znanja in izkušenj. Hvaležni smo za to. Bil je res pravi prijatelj.

Cebelarsko društvo Zagorje

IVAN KLADNIK (1929–2005)

Predzadnji dan avgusta smo se koroški čebelarji zbrali na črnjanskem pokopališču in se še zadnjic poslovili od častnega člana Čebelarskega društva Žerjav Ivana Kladnika. Po poslovilnem govoru predstavnika krajevne skupnosti,

žalostinkah mežiške rudniške godbe in črnjanskega moškega pevskega zbora smo Ivana ob spremstvu praporov vseh petih čebelarskih društev Mežiške doline in z bolečino v srcih pospremili na njegovo zadnjo pot.

Pokajni Ivan se je rodil v Podveži pri Lučah v Zgornji Savinjski dolini v družini s šestimi otroki. Šolanje na luški šoli je moral končati leta 1943, ko je bila šola požgana. Njegova velika želja je bila postati mizar, žal, pa mu mati tega ni dovolila. Moral je v službo na bližnjo kmetijo, kjer je pasel živino in ob tem izrezoval prve lesene figurice. Spoznal je lepote in koristnost lesa, vse to pa je pozneje s pridom uporabil kot priznan rezbar samouk.

Osvoboditev naše dežele izpod fašističnega jarma je dočakal doma, potem pa si je družina Kladnikovih življenje uredila na novo. Ivan je moral znova služiti na kmetih, tokrat v Rečenu pri Apačah, kjer je delal dve leti. Potem ga je oče poslal na delo v Gozdno gospodarstvo Nazarije. V podjetju je delal do leta 1949, ko je bil vpoklican na triletno služenje vojaškega roka v Zrenjanin. Na Vojško-pomorski akademiji v Splitu se je usposobil za radiotelegrafista, potem pa je služil še na otokih Vis in Palagruža.

Leta 1952 se je vrnil domov in od tam odšel na Koroško, v Žerjav, novembra pa se je kot rudar zaposlil v Rudniku Mežica. Leta 1957 se je poročil in si ustvaril svojo družino, leta 1959 pa se je družina preselila v Rudarjevo pri Crni na Koroškem, kjer je Ivan ostal vse do svoje smrti.

Ivanova velika ljubezen so bile čebele. Z njimi se je srečeval že kot otrok v očetovem čebelnjaku, pravo čebelarsko znanje pa mu je posredoval Polde Kane, po rodu Gorenjec, ki je čebelaril nad Lučami.

Že kot spreten čebelar je leta 1957 začel čebelariti v tistem čebelnjaku na Mrdavsovem v Žerjavu, kmalu pa si je ob njem postavil svojega. Leta 1958 se je včlanil v Čebelarsko družino Crna na Koroškem in v njej zavzeto deloval kot odbornik. To je bilo obdobje, ko zaradi težke industrije onesnaženo okolje tam ni omogočalo uspešnega čebelarjenja, zato je svoje čebele najprej preselil na Holmec, od tam pa v Javorje in v dolino Bistre.

Nad zaselkom Mlinarsko v Bistri je našel raj za svojih 15 čebeljih družin. Tam si je sam postavil vikend čebelnjak in z leti sta z ženo Slavko okolico spremenila v en sam cvetlični vrt, notranjost hišice pa v pravi mali čebelarski muzej, poln njegovih rezbarij.

Ivan je bil čebelar s srcem in dušo. Leta 1964 je v Žerjavu ustanovil čebelarsko družino, ki se je pozneje preimenovala v Čebelarsko društvo Žerjav. Kot prvi predsednik je društvo s predsedki vodil polnih 15 let, kot član upravnega odbora pa je opravljal tudi druge naloge. Bil je čebelarski preglednik in neutrudljiv organizator prevozov čebel na paše v severovzhodno Slovenijo. Prirajal je društvene družabne prireditve, med drugim tudi izlete po Sloveniji, Italiji in Avstriji, družabne večere, srečelove, piknike in druga srečanja. Spodbudil je tudi graditev društvenega čebelarskega doma na Mrdavsovem na obrobju Žerjava in razvitje društvenega prapora, prav to dvojico pa nas bo vse čase spominjalo nanj. Njegove rezbarije iz lesa, večina s čebelarsko tematiko, krasijo prostore številnih ustanov in domove njegovih prijateljev. Čebelarsko društvo Žerjav se mu je za nje-

govo delo oddolžilo z imenovanjem za častnega člana društva. Ivan je pod psevdonimom Korošec pisal tudi v Slovenskega čebelarja, največ o onesnaževanju okolja v zgornjem delu Meziške doline. V imenu čebelarjev se je na slovenjegraskem sodišču praval za izplačilo odškodnine za škodo, ki so jo povzročili izpusti plinov, in dosegel, da je povzročitelj čebelarjem polno desetletje izplačeval sicer majhno odškodnino.

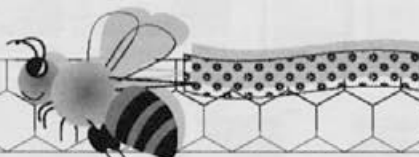
Leta 1998 se je Ivan včlanil v Čebelarstvo društvo Črna Koroškem, njegov član pa je bil vse do svoje prezgodnje smrti. Za

svoje zasluge v čebelarstvu je prejel številna priznanja in odličja, med drugim tudi odličja Antona Janše III., II. in I. stopnje ter plaketo Zveze čebelarjev občine Ravne na Koroškem.

Med koroškimi čebelarji bo spomin na Ivana vedno ostal živ. Za vse čase mu bomo hvaležni za njegovo neutrudno delo pri razvoju čebelarstva v našem koroškem kotu.

Za Čebelarstvo društvo Žerjav in Čebelarstvo društvo Črna na Koroškem
Mirko Brložnik

Mali oglasi

PRODAM deset praznih 10S AŽ-panjev, inf. 041 353 534 in 01 83 66 155.

PRODAM cvetlični, gozni in hojev med, inf. 041 403 960.

PRODAM akacijev med, inf. 041 560 075.

PRODAM avtomobilsko prikolico z zabojnikom in dvanajstimi vgrajenimi nenaseljenimi 11S AŽ-panji v regalu, inf. 041 299 099.

PRODAM deset novih 10S AŽ-panjev in deset novih 7S AŽ-prašilkov, cena 250.000 SIT ali po dogovoru, inf. po 19. uri, 07 49 87 836.

PRODAM gozdni in kostanjev med in smrekove AŽ-satnike inf. 03 572 73 43 ali 031 766 533.

PRODAM večjo količino vseh vrst medu, TAM 110 a, testiran za prevoz čebel, in Mercedes 1213 z velikim kesonom, inf.: 031 326 959.

PRODAM kostanjev, akacijev in cvetlični med, inf. 041 643 003.

OBVESTILO ČEBELARJEM

Prosimo vse člane, ki ne nameravajo plačati članarine ČZS za leto 2006, da nam to sporočijo v decembru letos na tel.: 01 729 61 00, da jim ne bomo poslali prve številke revije. ČZS

OBLETNICA - Čebelarstvo društvo Kranj, ki je bilo ustanovljeno leta 1905 pod imenom "Čebelarstva podružnica v Kranju" kot članica takratnega "Slovenskega čebelarskega društva v Ljubljani" letos slavi 100-letnico obstoja.

ČD Kranj

ALOJZ VONČINA, s.p., Godovič 160, 5275 GODOVIČ

Tel.: (05) 37 47 346, fax: (05) 34 47 347, Mobi: (041) 686 259

NUDIMO KOZARCE, POKROVE IN ZAMAŠKE

	KOZARCI so pakirani po 10 kosov skupaj			POKROVI (SIT za kos)	
			cena v SIT za kos	kovinski	plastični
Kozarci z navojem, 720 ml,	10/1	37	16	10	
Kozarci brez navoja, 720 ml,	10/1	37	16	10	
Kozarci z navojem, 370 ml,	10/1	30	13	—	
Kozarci z navojem, 2500 ml,	1/1	100	35	—	

APIS M & D, d. o. o.
MARKO DEBEVEC
 ČUŽA 7, 1360 VRHNIKA
 tel.: (01) 755 12 82
 faks: (01) 755 73 52

*Odperto: ob delavnikih od 9.–12. in od 16.–18. ure,
 ob sobotah od 9.–12. ure*

- POLNOVREDNE BELJAKOVINSKE POGAČE ZA KRMLJENJE ČEBEL •
- APNENOGEL – NOSEMAGEL – STIMULANS – VAROGEL

NAROČENO BLAGO POŠLJEMO TUDI PO HITRI PAKETNI POŠTI.

- PO IZJEMNO NIZKI CENI VAM IZ VAŠEGA VOSKA IZDELAMO SATNICE – 180 SIT/KG • VOSEK STERILIZIRAMO PRI 125° C •
- VOSEK ODKUJUJEMO PO 800–900 SIT ZA KILOGRAM •

AZ-panji 10-satni

PRAŠILČEK AZ 5-in 7-satni

SATNIRI
 AZ – vrstan, lepšen, zbit
 LR – standard LR 2/3

PREDELAVA VOSKA
 V SATNICE samo 180 SIT/kg

AZ-trietalni panji

Novo!
 Akcijska cena -
 grelci za med
 39.990 SIT

Kvalitetne RSF-točila
 po ugodni ceni

KAKOVOSTNE
 BELJAKOVINSKE
 POGAČE V OBLIKI PASTE.
 IZDELANE SO PO POSEBNEM
 POSTOPKU IN SE NE
 STRDIJO.

KAKOVOSTNE
 ČEBELARSKÉ
 ROKAVICE IZ
 NAJBOLJŠEGA
 USNJA

PAJČOLANI PO
 UGOBNIH
 CENAH

TRANSPORTNA PVC-
 MATIČNICA. CENA JE
 17 SIT.

PANJI SO IZDELANI NATANČNO IN KAKOVOSTNO.

UPORABLJAMO VODOODPORNE MATERIALE IN LEPILA.

KAKOVOSTNA IZDELAVA PO UGODNI CENI.

PO UGODNI CENI VAM NUDIMO SLADKOR OD 168–173 SIT, PRI VEČJIH KOLIČINAH TUDI CENEJE.

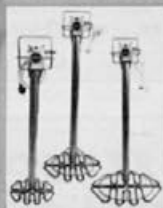
**Na zalogi imamo
 pester izbor
 modelov za
 vlivanje sveč.**

IZDELAVA ČEBELARSKÉ OPREME IN TRGOVINA

Logar

*Preselili smo se v
 Obrtno poslovno cono (OPC)
 v Šenčurju, Mlakarjeva 99.*

IMATE TEŽAVE S KRISTALIZIRANIM MEDOM?

**Na voljo so vam različni
 grelci za med s termostatom.
 Grelci ne pregrevajo medu,
 če pravilno nastavimo
 temperaturo. So različnih
 oblik in premerov.**

*Delovni čas trgovine:
 od ponedeljka do petka
 od 9.00 do 17.00
 ob sobotah od 9.00 do 12.00.*

KAKO NAJLAŽJE PRETOPITI VOŠČINE?

**V pamem kuhalniku z vodno paro.
 Voda se segreva s plinskim gorilcem.
 Voščine prekuhate skupaj z okvirji.
 S tem razkužite tudi okvirje.
 Kuhalnik je v celoti izdelan iz
 nerjavečih materialov.
 Postopek je hiter, čist in enostaven.**

*NAROČENO BLAGO VAM LAHKO
 ODOŠLJEMO S PAKETNO POŠTO.*

*Pri gotovinskem nakupu čebelarске opreme v vrednosti nad 10.000 SIT
 priznamo čebelarjem z veljavno čebelarско izkaznico 4% popusta.*

LOGAR TRADE, d.o.o.
Mlakarjeva 99, 4208 Šenčur
tel.: 04 25 19 410, faks: 04 25 19 415
e-pošta: info@logar-trade.si
internet: www.logar-trade.si

IZDELOVANJE ČEBELJIH PANJEV

IDRIJSKA 10, 1360 VRHNIKA
TEL.: 01 755 13 17 – GSM: 041 420 200

- **AŽ-panji** (9s, 10s, 12s)
- **prašilčki** (5s, 7s)
- **lipovi satniki**
- **zaklade Debelak** (9s, 10s)
- **pitalniki Francič**
- **distančni vložki**
- **vehe** za povezavo AŽ-panjev
- **trietazni AŽ** (10s)
- **AŽ-Kozinc 11 + 3**

Po želji izdelamo tudi druge vrste panjev. – Panji so iz masivnega smrekovega lesa, rogljičeni (cinkani). – Blago vam lahko pošljemo po bitri pošti.

Povpraševanje po satnicah iz lastnega čebeljega voska je veliko!

HÖDL

Predelava voska

- Ponujamo Vam možnost, da opazujete kuhanje Vaših starih satov in surovega voska. Ker je treba priti samo enkrat, prihranite čas in denar.
- Pričakujemo vašo predhodno najavo po telefonu +43(0)3475/2270.
- Vosek predelujemo s tehnološko najmodernejšo opremo.
- Segrevanje s paro in obsevanje z ultravijoličnimi žarki izključujeta možnost kakršne koli okužbe.
- Uporaba originalne tehnologije Grander omogoča, da Vaš vosek ostane popolnoma naraven.
- Najmanjša možna količina lastnega voska za predelavo v satnice je 20 kg surovega voska ali 50 kg starih satov.
- Čas kuhanja je približno 3 ure pri 20 kg surovega voska in 4 ure pri 50 kg starih satov.
- Po naročilu izdelamo satnice kakršne koli debeline in velikosti.
- Predelava voska poteka vse leto.
- Storitve ponujamo po izjemno ugodni ceni.
- **Stare sate in surov vosek je mogoče kadar koli zamenjati za satnice.**
- Ponujamo Vam tudi možnost, da plačate samo predelavo.

HÖDL

Informacije

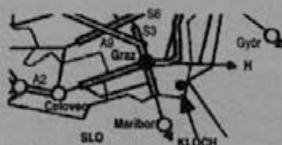
Wachsverarbeitung Imkereartikel
Deutsch Haseldorf 75
A-8493 Klöch – Steiermark, Austria

Tel./faks: +43(0)3475/2270
E-pošta: info@wachs-hoedl.at
Spletna stran: www.wachs-hoedl.at

Delovni čas: ponedeljek–petek 8.00–12.00, 13.00–18.00
sobota 8.00–12.00

Sporazumevamo se v nemškem jeziku.

Kako nas najdete:

Časopis Slovenski čebelar je ustanovilo Slovensko čebelarsko društvo za Kranjsko, Štajersko, Koroško in Primorsko leta 1898.

Izdaja ga Čebelarska zveza Slovenije, Brdo pri Lukovici 8, 1225 Lukovica.

Tel.: tajništvo (01) 729 61 00, uredništvo (01) 729 61 14 (Janez Mihelič, GSM: 040/209 004), faks (01) 729 61 32, Barbara Zajc 041/370 409, Anton Tomec (01) 729 61 02.

Elektronska pošta: tajnik Anton Tomec: anton.tomec@cebelarska-zveza-slo.si – pisarna Barbara Zajc: barbara.zajc@cebelarska-zveza-slo.si – urednik Janez Mihelič: cebelarska.zveza.slo@siol.net

Izdajateljski svet: predsednik Franc Šivic, univ. dipl. inž. gozd. – člani: Miro Cetina, univ. dipl. inž. gozd., Vlado Augustin, univ. dipl. inž. kem. tekst. teh., dr. Stanko Kapun, Vlado Pušnik, Janko Prebil

Uredniški odbor: Janez Mihelič, univ. dipl. biol., Vlado Augustin, univ. dipl. inž. kem. tekst. teh., Franc Grajzar, dr. Aleš Gregorc,

Janez Gregori, prof. biol., dr. Janez Grad, Martin Bajc, dipl. inž. gozd.

Glavni in odgovorni urednik: Janez Mihelič, univ. dipl. biol., lektorica: Nuša Radinja, prof.

Letna naročnina za leto 2005 za nečlane je 10.000 SIT. Posamezna številka stane 900 SIT za člane oz. 950 SIT za nečlane skupaj z 8 % DDV.

Članarina skupaj z naročnino za Slovenski čebelar je 8.500 SIT. Člani lahko objavijo en brezplačen oglas (20 besed) na leto, nadaljnja beseda je 60 SIT.

Reklamni oglasi: cela barvna stran na ovitku 120.000 SIT, v sredini 72.000 SIT, pol strani 36.000 SIT, tretjina strani 24.000 SIT, četrt strani 16.800 SIT, pasica 4.000 SIT.

Popust pri ceni za 3- do 5-kratno objavo je 10 %, za 6- do 10-kratno objavo 20 %, za celoletno objavo 30 %.

Splošni oglasi po 50 SIT za besedo, enako tudi za osmrtnice, ki vsebujejo več kot 40 besed. Cene so brez DDV.

Transakcijski račun ČZS: 18300-0013332037, matična številka ČZS: 5141729, davčna številka ČZS: 81079435, šifra dejavnosti: 91.120.

Za naročnike iz tujine – devizni račun: LJ BA SI 2X-900-27260-6274/0 – je letna naročnina 50 USD.

Priprava za tisk: Tiskarna Grafika Soča – Nova Gorica.

Oblikovanje naslovnice: Boštjan Debeljak, dipl. inž. arh.

Oddaja tekstov: članki do petega, obvestila, reklame do desetega, mali oglasi do petnajstega v mesecu.

Tisk: Grafika Soča, Nova Gorica.

Glasilo **Slovenski čebelar**, ki ga izdaja Čebelarska zveza Slovenije s sedežem na Brdu pri Lukovici 8, je vpisano v razvid medijev, ki ga vodi Ministrstvo za kulturo RS, pod zaporedno številko 585.

Pri financiranju izdajanja Slovenskega čebelarja sodeluje Javna agencija za raziskovalno dejavnost Republike Slovenije.

Mnenje avtorjev člankov ni nujno mnenje uredništva.

ČEBELARSTVO RIHAR - KOCJAN

Robert Kocjan s. p.

Gabrje 42, 1356 Dobrova

tel.: 01/ 364 11 06

faks: 01/ 364 13 07

GSM: 031/351 964 – e-pošta: robineli@s5.net

ČEBELARSTVO – IZDELAVA ČEBELARSKE OPREME – TRGOVINA

*Ob iztekajočem se letu
se zahvaljujemo vsem
kupcem in poslovnim
partnerjem za izkazano
zaupanje.*

*Srečno 2006!
Naš med!*

**Moji izdelki si zaslužijo
kraljevsko pakiranje !**

ČEBELARNA v čebelarstvu Slovenije
Tel: 01 / 729 61 18; Faks: 01 / 729 61 31; email: cebelarna@siol.net

ČEBELARSKI CENTER MARIBOR
Tel: 02 / 320 53 46; Faks: 02 / 331 80 10; email: ccmb@siol.net

DAR SONCA - Tyrševa 26, Maribor - Tel / fax: 02 / 251 60 12

Delovni čas: od ponedeljka do petka od 9. do 17. ure,
sobota: od 8. do 13. ure; v nedeljo zaprto.

VELETRGOVINA
HEMA
Tržakova 88, Maribor

Vse informacije in naročila:
Telefon: 02/320-64-52
Faks: 02/320-64-38

e-mail: embalaza@vema.si
www.vema.si